

Orta ve İleri Düzey

Challenger

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SORU BANKASI

Çözülebilir
Beceri Temelli Sorular

Tümü Video Çözümlü

Sözel Mantık ve
Muhakeme Soruları

%100 MEB Formatında

8.
SINIF

LGS soruları dikkate
alınarak hazırlanmıştır.

Siber Öğrenci Koçu

1.

Olay

18. yüzyılda Fransa'da krallık rejiminin halka yönelik baskısı ve eşitsizliğe dayalı bir toplumsal yapı bulunuyordu. Fransız halkı, ekonomik sıkıntıların ve vergilerin ağırlığı altında eziliyordu. İngiltere ve Amerika'da hak ve özgürlükler konusunda yaşanan gelişmelerin de etkisiyle Fransız halkı mevcut düzeni değiştirmek için harekete geçti. 1789'da başlayan Fransız İhtilali, kısa sürede ülke geneline yayıldı ve bir şiddet gösterisine dönüştü.

Sonuçları

1789 yılında Fransa'da İnsan ve Vatandaş Hakları Bildirisi yayımlandı. Bu bildiriyle insanların, hakları bakımından hür ve eşit doğdukları ve öyle yaşayacakları vurgulandı. Hürriyet, mülkiyet ve güvenlik gibi hakların yanı sıra her türlü egemenliğin millete ait olduğu bildiride yer aldı. Demokratik anlayış ve laik devlet anlayışı yaygınlaştı. Fransız İhtilali ile her milletin kendi bağımsız devletini kurma hakkına sahip olduğunun vurgulanması, milliyetçilik fikrinin yayılmasına ve imparatorlukların dağılma sürecine girmesine yol açtı.

Osmanlı Devleti'ne Yansımaları

Milliyetçilik düşüncesinin etkisiyle Balkanlardaki gayrimüslim milletler kendi bağımsız devletlerini kurabilmek için Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklanmaya başlamışlardı. Osmanlı Devleti'ni içine düştüğü zor durumdan kurtarmak, azınlıkların ayaklanmalarını ve devletin dağılmasını önlemek amacıyla bazı ıslahat hareketlerine girişildi. Bu doğrultuda 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile birlikte din ve mezhep ayrılığının ortadan kaldırılması, hukuksal eşitliğin sağlanması amaçlanmıştır. Daha sonra ise 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı ile gayrimüslim halka yeni haklar verilmiş, bütün siyasal ve sosyal düzenlemeler 1876'daki Kanun-i Esasi ile birlikte hukuksal bir nitelik kazanmıştır. Bütün bu uygulamalardaki esas amaç, Müslüman ve gayrimüslim halkın Osmanlılık üst kimliği ile ortak bir vatandaşlık etrafında birlikteliğini sağlamak olmuştur. Bunun sonucunda oluşan Osmanlılık fikri, aydınlar ve yöneticilerin öncülüğünde imparatorluğun birliğini sağlamak amacıyla bir çözüm olarak gündeme gelmiştir.

Verilen bilgilere bakılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Fransız İhtilali'nin Osmanlı Devleti'ne etkileri hukuki düzenlemelerle önlenmeye çalışılmıştır.
- B) Fransız halkının demokrasi isteğiyle ortaya çıkan Fransız İhtilali, beraberinde getirdiği sonuçlarla evrensel bir olaydır.
- C) Osmanlı Devleti'nde ortak vatandaşlık bilinci; dinî inanç, soy ve kültür birliği temel alınarak oluşturulmuştur.
- D) Osmanlılık düşüncesinin ortaya atılmasında gayrimüslim halkın Osmanlı Devleti'nden ayrılmasını engelleme amacı etkili olmuştur.

2. Fransız İhtilali'nden sonra Avrupa'nın birçok devletinde halkın monarşiye karşı çıkarak temsilcileri aracılığıyla yönetime ortak olması, halkın temsilcilerinin kanun yapma ve hükûmeti denetleme hakkına kavuşması gibi durumlar görülmeye başlanmıştır. Osmanlı Devleti'nde de ile birlikte halk kısıtlı da olsa ilk kez devlet yönetimine ortak olmuştur.

Bu ifadelerde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilirse doğru bir bilgi verilmiş olur?

- A) Kanun-i Esasi'nin ilanı
- B) Islahat Fermanı'nın ilanı
- C) Tanzimat Fermanı'nın ilanı
- D) Sened-i İttifak'ın imzalanması

3. Fransız İhtilali ile yayılmaya başlayan hürriyet, eşitlik, adalet gibi fikirlerden etkilenen ve Jön Türkler olarak bilinen aydınlar; devletin bütünlüğünü sarsan azınlık hareketlerini önlemek için bazı çözümler önerdiler. Onlara göre azınlıkların isyan etmesinin temel nedeni padişahın ülkeyi tek başına yönetmesiydi. Jön Türkler'e göre bu isyanların önlenmesi için Avrupa'da olduğu gibi bir anayasa hazırlanmalı, meclis açılmalı, bu mecliste ülkede yaşayan tüm unsurlara temsil hakkı verilmeli ve padişah ülkeyi bu meclisle birlikte yönetmeliydi.

Verilen bilgilerden hareketle Jön Türkler hakkında,

- I. Osmanlı Devleti'nin siyasi yapısında değişiklik yapılmasını öngörmüşlerdir.
- II. Evrensel fikirlerden etkilenmişlerdir.
- III. Osmanlı Devleti'nin çok uluslu yapısının devamından yana olmuşlardır.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) I, II ve III

4. ve 5. soruları aşağıdaki metinden yararlanarak yanıtlayınız.

3 Kasım 1839'da Topkapı Sarayı'nın Gülhane bahçesinde Mustafa Reşit Paşa'nın geniş bir kitle huzurunda geleceğe yönelik umutlarla okuduğu Hatt-ı Hümayun, şenliklerle ilan edilmiştir. Gülhane bahçesinde okunduğundan dolayı "Gülhane Hatt-ı Hümayunu" olarak da anılan belge, padişah iradesi ile ilan edilmiş ve devletin resmî gazetesi olan Takvim-i Vekayi'nin 22 Aralık 1839 tarihli baskısında halka duyurulmuştur. Daha sonra ise diğer devletlere duyurulmak üzere Fransızca'ya tercüme edilerek yabancı devletlerin İstanbul elçiliklerine gönderilmiştir. Bu gelişme ile halka can, mal, namus güvenliği ile özel mülkiyet ve miras hakkı verilmiştir. Modern anlamda vatandaşlık haklarının teminat altına alınması, kötü idareye son verilmesi ve Müslüman ile gayrimüslim tebaa arasında haklar açısından eşitlik sağlayacak bir toplum düzeninin kurulması amaçlanmıştır. Mahkemelerin herkese açık olması ve hiç kimsenin yargılanmadan cezalandırılmaması ilkesi kabul edilmiştir. Osmanlı Devleti'nde ilk kez padişah kendi gücünün üstünde kanun gücünün varlığını kabul etmiştir. Böylece demokratikleşme ve anayasallaşma süreci başlamıştır. Buna ek olarak Osmanlı Devleti'nin uluslararası siyasette İngiliz ve Fransız kamuoyunun desteğini kazanması da hedeflenmiştir.

4. Verilen metinde sözü edilen gelişmeler aşağıdakilerden hangisinin sonucunda ortaya çıkmıştır?

- A) I. Meşrutiyet'in ilanı B) II. Meşrutiyet'in ilanı
C) Islahat Fermanı'nın ilanı D) Tanzimat Fermanı'nın ilanı

5. Bu ifadelerde sözü edilen belgenin aşağıdaki özelliklerden hangisine sahip olduğu söylenemez?

- A) Hukuki alanda yenilikler içermektedir.
B) Avrupalı devletlerin baskısıyla ilan edilmiştir.
C) Toplumsal alanda eşitliği sağlamayı hedeflemektedir.
D) Kişilerin hak ve özgürlüklerini devlet güvencesi altına almıştır.

18. Osmanlı Devleti'nin 20. yüzyılın başlarında sahip olduğu topraklar aşağıdaki haritada gösterilmiştir.

Bu haritadan hareketle 20. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında,

- I. Çok uluslu imparatorluk yapısı devam etmektedir.
- II. Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarında hâkimiyet alanı bulunmaktadır.
- III. Avrupalı devletler, egemenlik alanını sınırlandıracak faaliyetlerde bulunmuşlardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

19.

Sanayi İnkılabı ilk olarak 1750'li yıllarda İngiltere'de başlamış, daha sonra diğer Avrupa ülkelerine yayılmıştır. İnsan ve hayvan gücünün yerini makine gücü, küçük imalathanelerin yerini büyük fabrikalar almıştır. Sanayinin gelişmesiyle ham madde ve pazar arayışı ortaya çıkmış, Avrupa devletleri arasında sömürge yarışı hız kazanmıştır. Sanayi İnkılabı, Osmanlı Devleti'ni de etkilemiş ve Osmanlı pazarları ucuz ve bol miktarda olan Avrupa mallarının istilasına uğramıştır. Osmanlı yerli üretimi zarar görmüş, ekonomisindeki bozulma siyasi çöküşü de hızlandırmıştır. Osmanlı Devleti'nin güçsüzlüğünün iyice ortaya çıkmasıyla, sömürge arayışında olan İngiltere, İtalya ve Fransa Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika topraklarını ham madde kaynağı olarak görmüş ve İngiltere Mısır'ı, Fransa Tunus ve Cezayir'i, İtalya da Trablusgarp'ı işgal etmiştir.

Buna göre Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti'nde aşağıdaki gelişmelerden hangisi üzerinde etkili olduğu söylenemez?

- A) Ham madde ve pazar ihtiyacının başlaması
- B) İşsiz insan sayısında artış meydana gelmesi
- C) Avrupalı devletlerin açık pazarı hâline gelmesi
- D) Egemenlik alanının daralması

20.

1. Durum

1789 yılında meydana gelen Fransız İhtilali'yle birlikte hürriyet, eşitlik, adalet ve milliyetçilik gibi fikirler dünyaya yayıldı. Özellikle milliyetçilik fikri çok uluslu imparatorlukları olumsuz etkiledi. Fransızlar milliyetçilik fikrini "Her millete bir devlet!" sloganıyla dış politikada bir araç olarak kullandılar. Bu fikrin en fazla etkilediği devletlerden biri Osmanlı Devleti oldu. Milliyetçilik fikrinden etkilenen azınlıklar, Avrupalı devletlerin de kışkırtmasıyla isyan etmeye başladılar. Osmanlı topraklarında Sırplarla başlayan isyanlar zaman içinde diğer azınlıklara da yayıldı. İsyanların etkisi, devletin özellikle Doğu Avrupa ve Balkan topraklarında daha yıkıcı oldu. İsyanlar sonucunda Balkanlarda huzur bozuldu. Buna karşılık milliyetçilik fikri, Türk ulusunu da etkileyerek Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında önemli bir rol oynamıştır.

2. Durum

Osmanlı devlet adamları azınlık isyanlarını önleyebilmek için çeşitli çalışmalar yaptılar. Padişah iradesiyle yayımlanan Tanzimat Fermanı ile azınlıkların zaten var olan hakları yasal güvence altına alındı. Bu yolla azınlıkların devlete olan bağlılığını artırmak ve devleti dağılmaktan kurtarmak istediler. Ancak bağımsızlık hayaline kapılan azınlıklar, atılan bu adımlara rağmen isyan etmekten vazgeçemediler. Bunun üzerine Avrupalı devletlerin de baskısıyla Islahat Fermanı adıyla yeni bir ferman yayımlandı. Bu fermanla azınlıkların hakları Müslümanlarla eşit hâle getirildi. Buna rağmen azınlık isyanları önlenemedi.

Verilen iki durum göz önünde bulundurulduğunda,

- I. Fransız İhtilali'nin Osmanlı Devleti'ne hem olumlu hem de olumsuz etkilerinin olduğu,
- II. Milliyetçilik fikrinin çok uluslu yapıyı tehdit ettiği gibi Türk milletinin bağımsızlığını kazanmasında da etkili olduğu,
- III. Osmanlı Devleti'nde Fransız İhtilali'nin etkilerini önlemek amacıyla demokratikleşme adımlarının atıldığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II D) I, II ve III

21.

20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti

Siyasi, ekonomik ve askerî alanlardaki gücü zayıflamıştır.

Toprak kayıpları artmıştır.

Ekonomisi Batılı devletlere bağımlı hâle gelmiştir.

Demografik yapı-
sında değişimler
yaşanmıştır.

Aşağıdaki gelişmelerden hangisi Osmanlı Devleti'nde sözü edilen bu durumların göstergesi ola-
maz?

- A) Düyun-u Umumiye İdaresinin çalışmalarına başlaması
- B) Trablusgarp Savaşı'nın kaybedilmesiyle Kuzey Afrika'da hâkimiyet alanının kalmaması
- C) Meşrutiyet yönetimine geçilerek padişahın yanında halkın da yönetime katılması
- D) Balkan Savaşlarının ardından alınan göçlerle Anadolu'da Müslüman-Türk nüfusun artması

1.

I. Balkan Savaşı Öncesinde Balkanlar

II. Balkan Savaşı Sonrasında Balkanlar

Balkan devletlerinin hepsi, Balkan Savaşlarından az veya çok kazançla çıkmışlardır. Bu savaşlarda zarar gören sadece Osmanlı Devleti olup, Avrupa'daki topraklarının % 83'ünü, nüfusunun % 69'unu ve bunlara ilaveten devlet gelirlerinden önemli bir kısmı ile önemli ölçüde bir ziraat potansiyelini kaybetmiştir.

Ahmet Halaçoğlu, Balkan Savaşları (1912-1913)

Verilen bilgi ve haritalardan yola çıkılarak Balkan Savaşlarının Osmanlı Devleti'ne etkileri arasında,

- I. Avrupa'nın yarı sömürgesi durumuna gelmesi,
- II. Toprak bütünlüğünün bozulması,
- III. Ekonomik sorunlarla karşı karşıya kalması

durumlarından hangilerinin yer aldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

2.

Selânik Askerî Rüştiyesinde matematik öğretmeni bir gün: "Aranızda kimler kendine güvenirse kalsın. Onları müzakereci yapacağım." demişti. Ayağa öyle öğrenciler kalktı ki bunları gören Mustafa Kemal, kendini ortaya atmaya cesaret edemedi. Fakat içlerinden birinin emri altına girecekti. Bu da ağırlığı gitti. Birden kalktı: "Ben daha iyi yaparım." dedi ve yaptı. O günden sonra sınıfının müzakerecisi oldu.

Buna göre Mustafa Kemal'in başkasının emri altına girmek istemeyerek kendisini öne atması,

- I. İleri görüşlülük,
- II. Liderlik,
- III. Açık sözlülük

gibi kişilik özelliklerinden hangileriyle ilişkilendirilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III

1. I. Dünya Savaşı'nın devam ettiği süreçte 16 Mayıs 1916 tarihinde İngiltere ve Fransa arasında yapılan ve aynı yılın Ekim ayında Rusya tarafından onaylanan Sykes Picot Antlaşması'na göre Osmanlı toprakları aşağıdaki gibi paylaşılmıştır.

Osmanlı Devleti'ne bırakılan topraklar İngilizlere bırakılan topraklar Fransızlara bırakılan topraklar İtalyanlara bırakılan topraklar Ruslara bırakılan topraklar

Verilen harita ve bilgilerden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) İtilaf Devletlerinin savaşı kazanacaklarından emin olduklarına
B) Anadolu'da Türk varlığının sona erdirilmesinin amaçlandığına
C) Rus Çarlığı'nın sıcak denizlere inme amacının devam ettiğine
D) İngiltere ve Fransa'nın Orta Doğu'da hâkimiyet kurma amacını taşıdıklarına
2. Çanakkale Cephesi'ni kazanarak İstanbul'u alıp Osmanlı Devleti'ni I. Dünya Savaşı'nın dışında bırakmak isteyen İngilizler, İstanbul'u ele geçirdiklerinde kullanmak üzere biri 60, diğeri 120 gümüş kuruşluk Osmanlıca ve İngilizce yazılı iki farklı kâğıt para hazırlatmıştır. Bu banknotlar, Çanakkale Harekâtı'nın başında Rum gönüllülerine ve bazı müteahhitlere dağıtılmıştır. Üzerinde Osmanlıca değeri belirtilen ve İtilaf Devletlerinin zafere olan öz güvenini simgeleyen paralar, Çanakkale İtilaf Devletleri tarafından geçilemeyince Osmanlı topraklarında geçerli olmamıştır. Çanakkale Savaşları sonunda Osmanlı Hükûmetince, gazetelerde, banknotların paçavradan farkı olmadığına ilişkin demeçler yayımlanmıştır.

Verilen bilgilere bakılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Hükûmetinin İngilizlerin aldığı karara uygun hareket ettiğine
B) İtilaf Devletlerinin Çanakkale Cephesi'nde galip geleceklerinden emin olduğuna
C) İngiltere'nin Osmanlı Devleti'nin egemenlik haklarına saygı duymadığına
D) İngilizlerin azınlıklarla iş birliği hâlinde olduğuna

5.

I. Durum

I. Dünya Savaşı'nın başında tarafsızlığını ilan eden ABD, savaşın sonlarına doğru İtilaf Devletlerinin yanında savaşa dâhil olmuştur. ABD Başkanı Woodrow Wilson, I. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru savaştan sonra devletlerin uyması gereken kurallar olarak nitelenebilecek 14 maddelik bir bildiri yayımladı. "Wilson İlkeleri" adı verilen bu bildirinin amacı; savaştan sonra dünyada barış ortamının oluşmasını sağlamaktır. İtilaf Devletleri bu bildiriyi, çıkarlarına ters olmasına rağmen ABD'nin desteğini kaybetmemek için kabul ettiler. Wilson İlkelerinde, yenilen devletlerin yenilenlerden toprak ve savaş tazminatı almayacakları ve Türklerin çoğunlukta bulunduğu yerlerin Osmanlı egemenliğine bırakılacağı ifade edilmisti.

II. Durum

Wilson İlkelerinin I. Dünya Savaşı'nın yenik devletleri lehine önemli hükümler içermesinden cesaret alan Osmanlı Devleti, 30 Ekim 1918'de İtilaf Devletleri ile Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalamış ve savaştan çekilmiştir.

İtilaf Devletleri, Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesiyle Osmanlı topraklarında yapacakları işgallere yasal dayanak oluşturmuşlardır. Antlaşmanın imzalanmasının hemen ardından Osmanlı topraklarında işgaller başlamış ve ilk olarak İngilizler tarafından Musul işgal edilmiştir.

Verilen iki durum birlikte değerlendirildiğinde,

- I. ABD'nin dünya siyasetinde belirleyici bir konumda bulunduğu,
II. İtilaf Devletlerinin I. Dünya Savaşı sonrasında ABD ile diplomatik ilişkilerini kestiği,
III. Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında yaşanan gelişmelerin Wilson İlkelerine ters düştüğü
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve III D) I, II ve III

6.

I. Dünya Savaşı Öncesi

I. Dünya Savaşı Sonrası

I. Dünya Savaşı öncesi ve sonrası durumların gösterildiği bu haritalara bakılarak savaşın sonuçları hakkında aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Devletlerin sınırlarında değişiklikler meydana gelmiş ve bunun sonucunda Avrupa'nın siyasi haritası yeniden çizilmiştir.
- B) Demokratik yönetimler zayıflayarak yıkılmış ve bunların yerine zaman içinde monarşik devletler kurulmuştur.
- C) Daha önce Osmanlı Devleti'nin bulunduğu alanda farklı yeni devletler kurulmuştur.
- D) Çok uluslu devletlerin yerini ulus devletler almaya başlamıştır.

9. Rus işgalinden sonra Ermenilerin, Doğu Anadolu'daki isyanlarını artırması üzerine Osmanlı Hükûmeti, hem bölge halkının hem de Kafkas Cephesi'ndeki birliklerin güvenliğini sağlamak için harekete geçti. Hükûmet, 27 Mayıs 1915 tarihinde Tehcir Kanunu'nu (Sevk ve İskân Kanunu) çıkardı. Ardından da cepheye yakın bölgelerde yaşayan Ermenileri, ülkenin daha güvenli yerleri olan Suriye ve Irak'ın kuzeyindeki bölgelere göç ettirdi.

Osmanlı Devleti, çıkardığı bu kanunu uygularken;

- Göç ettirilenlerin vergilerini ertelemiş,
- Yol boyunca göç edenleri korumak için memurlar görevlendirmiş,
- Yanlarına diledikleri eşyaları almalarına izin vermiş,
- Savaştan sonra göç ettirilenlerin geri dönüşleri için kararname yayımlamıştır.

Bu bilgilere göre Osmanlı Devleti'nin uyguladığı Tehcir Kanunu hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ermeni göçleri yasal bir çerçevede gerçekleştirilmiştir.
 B) Göç ettirilen Ermenilerin maddi hakları korunmuştur.
 C) Ermenilerin Osmanlı ülkesindeki varlığı son bulmuştur.
 D) Göçe tabi tutulan Ermenilerin can güvenliği ön planda tutulmuştur.

10.

HİCAZ-YEMEN CEPHESİ

Taraflar:

Osmanlı Devleti bu cephede İngiltere ve İngiltere'nin kendi yanına çektiği Arap aşiretleri ile savaşımıştır.

Cephenin Açılma Nedenleri:

- İngiltere'nin Arap Yarımadası'nı ele geçirmek istemesi
- İngiltere'nin bölgedeki Arapları yanına çekerek petrol kaynaklarını kullanmak istemesi

Cephenin Sonuçları:

- Osmanlı ordusu Medine'yi kahramanca savunmasına rağmen İngilizlerle ortak hareket eden Araplara karşı savaşı kaybetmiştir.
- Hicaz ve Yemen bölgeleri kaybedilmiştir.
- Kutsal topraklar İtilaf Devletlerinin eline geçmiştir.

Medine Müdafii Çöl Kapları
Fahrettin Paşa

Verilen bilgilere bakılarak Hicaz-Yemen Cephesi'nde yaşananlarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Halifelik gücü Osmanlı Devleti'nin elinden alınmıştır.
 B) Ümmetçilik fikir akımının etkisiz kaldığı görülmüştür.
 C) Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğüne aykırı olacak gelişmeler yaşanmıştır.
 D) İngiltere, ekonomik çıkarları doğrultusunda hareket etmiştir.

17.

DEVLETLERİN I. DÜNYA SAVAŞI'NA GİRME NEDENLERİ	
İngiltere	• I. Dünya Savaşı öncesinde büyük bir sömürge imparatorluğu kurması • Siyasi birliğini yeni tamamlayan Almanya ile sömürge rekabetine girmesi
Almanya	• Hızla gelişen sanayisi için ham madde ve pazar bulabilmek amacıyla İngiltere'nin sömürgelerine göz dikmesi • Zengin kömür havzası olan Alsas-Loren bölgesini Fransa'dan alması nedeniyle Fransa ile mücadele hâlinde olması
Rusya	• Slav ırkından ve Ortodoks mezhebinden olan milletleri Panslavizm politikasıyla bir bayrak altında toplamaya çalışması • Sıcak denizlere inme politikasını sürdürmesi
Fransa	• Almanya'ya kaybettiği Alsas-Loren bölgesini geri almak istemesi • İngiltere gibi elindeki sömürge alanlarını korumak istemesi
Avusturya-Macaristan	• Rusya'nın Panslavizm politikasından rahatsız olması • Balkan toplulukları üzerinde Rusya'ya karşı nüfuz kurma mücadelesine girişmesi

Bu bilgilerden hareketle I. Dünya Savaşı'nın başlamasında,

- I. Avrupalı devletlerin ekonomik çıkarlarını koruma düşüncesi,
 - II. Dünyada silahlanma yarışının başlaması,
 - III. Devletlerin siyasi emellerinin birbirleriyle örtüşmemesi
- durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

18.

	İtilaf Devletleri	İttifak Devletleri
Savaş Başlamadan Önce	İngiltere Fransa Rusya	Almanya İtalya Avusturya-Macaristan
Savaş Başladıktan Sonra	Sırbistan İtalya Japonya Romanya Yunanistan	Osmanlı Devleti Bulgaristan

İtilaf ve İttifak devletlerinin durumunu gösteren bu tablodan hareketle I. Dünya Savaşı'nda,

- I. Devletler arası bloklaşma,
- II. Taraf değiştirme,
- III. Savaşın alanının genişlemesi

durumlarından hangilerinin yaşandığı söylenebilir?

- A) Yalnız III B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

1.

“...Mustafa Kemal, Erzurum Kongresi'ne katılmak üzere Sivas üzerinden Erzurum'a ulaştı. Mustafa Kemal'e padişahın saray başkâtipliğinden memuriyetine son verildiği için İstanbul'a dönmesi bildirildi. Mustafa Kemal ise aynı gün askerlik görevinden istifa ettiğini bildirdi. Diğer bir deyişle 'Sine-i millete döndü.' Mustafa Kemal artık bir sivildi. Bu durumda Mustafa Kemal'in en büyük destekçisi Kâzım (Karabekir) Paşa olur. 'Emrinizdeyim paşam. Ben, subaylarım, erlerim, kolordum hepimiz emrinizdeyiz...' diyerek Mustafa Kemal'e bağlılığını bildirir. O an hem Mustafa Kemal'in hem de Millî Mücadele'nin tarihinde kader tayin edici bir andır.”

Şevket Süreyya Aydemir, Tek Adam, s.116 (Düzenlenmiştir.)

Kâzım Karabekir'in Mustafa Kemal Paşa'ya altı çizili olarak verilen sözleri söylemesi aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Millî Mücadele'nin Kâzım Karabekir tarafından fiilen başlatıldığının
- B) Kâzım Karabekir'in İstanbul Hükûmetinin emirlerine uygun davrandığının
- C) Kâzım Karabekir'in Millî Mücadele sürecinde sorumluluk üstlenmekten kaçındığının
- D) Kâzım Karabekir'in Mustafa Kemal'i Millî Mücadele'nin lideri olarak gördüğünün

2.

Sivas Kadınlar Derneğine,
İslam'ın canevî olan Osmanlı saltanatı merkezinin düşman işgaline uğraması, bütün ülke ve ulusumuzun en büyük tehlikeyle karşılaşması sonucu olarak bütün Rumeli ve Anadolu'nun girdiği ulusal ve kut-sal savaş sırasında, Müslüman ve Türk halkın iç ve dış en doğru havadis ile aydınlanmalarının zorunlu bir gereksinim olduğu önemle göz önüne alınmış, bunun sonucu, burada en yetkili kişilerden oluşan bir özel kurul yönetiminde, Anadolu Ajansı adı altında bir kurum kurulmuştur. Anadolu Ajansının en hızlı araçlarla vereceği havadis ve bilgi, aslında Temsilciler Kurulumuzun belgeli ve asıl kaynaklarının sonucu olacağı için, bu ajans bildirimlerinin oraca ve özellikle Müdafaa-i Hukuk örgütümüz tarafından belirlenecek caddelere ve toplanılacak yerlere asılması, dağıtımı, kasaba ve köylere dek ulaştırılması yolunda, olabildiğince çok yayımlanabilmesi ve halkın bir an evvel harekete geçirilmesi için acele düzenlemeler yapılması, sonucundan da bilgi verilmesi önemle rica olunur.

Temsilciler Kurulu adına, Mustafa Kemal (8 Nisan 1920)

Mustafa Kemal'in Sivas Kadınlar Derneğine gönderdiği telgrafta yer alan sözlerinden hareketle Anadolu Ajansının kurulmasında,

- I. Millî Mücadele'nin halka doğru bir şekilde anlatılmak istenmesi,
- II. Saltanat ve halifelik makamları lehine kamuoyu oluşturulmaya çalışılması,
- III. Türk halkının Millî Mücadele'ye katılımının artırılmasının sağlanması

amaçlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) I, II ve III

3.

MİLLÎ MÜCADELE'NİN HAZIRLIK DÖNEMİ	
Amasya Genelgesi	Erzurum Kongresi
Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.	Kuvâ-yı Millîye'yi etkin, millî iradeyi hâkim kılmak esastır.

Millî Mücadele'nin hazırlık aşamasında kabul edilen bu kararlar ile ilgili,

- I. Millet egemenliğine dayalı yeni bir devlet kurulacağına işaret verilmiştir.
- II. Ulusal bağımsızlık yolunda mücadeleye devam edileceği ifade edilmiştir.
- III. Kurtuluş Savaşı'nın halka dayandırılacağı vurgulanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

4. Mustafa Kemal Paşa, Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Osmanlı topraklarının parçalanma tehlikesi karşısındaki düşünülen kurtuluş çarelerini ve kendisinin bu konudaki görüşünü aşağıdaki sözlerle açıklamıştır.

"...Açıkladığım hususlara ve yaptığım gözlemlere göre üç türlü karar ortaya atılmıştır. Birincisi, İngiliz himâyesini istemek; ikincisi, Amerikan mandasını istemek. Bu iki türlü karar sahipleri, Osmanlı Devleti'nin bir bütün hâlinde korunmasını düşünenlerdir. Osmanlı topraklarının çeşitli devletler arasında taksimi yerine, imparatorluğu tek bir devletin koruyuculuğu altında bulundurmaya tercih edenlerdir. Üçüncü karar, bölgesel kurtuluş çarelerine başvurmuştur..."

Efendiler, ben bu kararların hiçbirinde isabet görmedim. Çünkü bu kararların dayandığı bütün deliller ve mantıklar çürüktü, temelsizdi. Gerçekte içinde bulunduğumuz o tarihte, Osmanlı Devleti'nin temelleri çökmüş, ömrü tamamlanmıştı. Osmanlı memleketleri tamamen parçalanmıştı. Ortada bir avuç Türk'ün barındığı bir ata yurdu kalmıştı. Son mesele bunun da taksimini sağlamaya çalışmaktan ibaretti. Osmanlı Devleti, onun istiklali, padişah, halife, hükûmet, bunların hepsi anlamı kalmamış birtakım boş sözlerden ibaretti... O hâlde ciddi ve gerçek karar ne olabilirdi? Efendiler, bu durum karşısında bir tek karar vardı. O da millî hâkimiyete dayanan, kayıtsız şartsız, bağımsız yeni bir Türk devleti kurmak!"

Mustafa Kemal Atatürk-Nutuk

Mustafa Kemal'in düşündüğü kurtuluş çaresi Millî Mücadele'nin hazırlık döneminde kabul edilen aşağıdaki kararlardan hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
- B) Milletın bağımsızlığını, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
- C) Hristiyan azınlıklara siyasi hâkimiyet ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilemez.
- D) Mebusan Meclisinin derhâl toplanması ve hükûmet işlerinin meclis denetiminde yürütölmesini sağlamak için çalışılacaktır.

18.

“Düşman donanması açıklarda demirlemiş, iki harp gemisi rıhtıma biraz daha yaklaşmıştı... Güvertedeki askerler ellerini, şapkalarını sallıyor, marşlar söylüyorlardı.”
Yunan ordusu 15 Mayıs 1919'da İzmir'i işgal ederken genel manzara böyleydi. Ta ki karaya ayak basan ilk Yunan askerlerinin ortasına bir el bombası atılana kadar. Bombayı atan gazeteci Hasan Tahsin, “Dö-vüşe ben başlıyorum, siz devam edeceksiniz.” diyecek kadar emindi çıktığı bu ilk kıvılcımın tüm ülkeyi saracağından. Yanılmamıştı da: İzmir bir sembol oldu, taşıtı Anadolu'nun içlerinden. Cephelerde Mehmetler, dağlarda efeler, her türlü imkânı kullanarak askerlere cephane taşıyan kadınlar, tüm Anadolu tek yürek oldu, başkaldırdı işgalcilere ve onların iş birlikçilerine.

Samim Kocagöz-Kalpahlılar

Verilen metinden hareketle Türk halkının gösterdiği tutuma bakılarak İzmir'in işgalinin,

- I. Millî şuurun uyanmasına katkı sağlama,
- II. Düzenli ordunun kurulmasını hızlandırma,
- III. Milletin mücadele azmini kamçılama

sonuçlarından hangilerini ortaya çıkardığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III

19.

İstanbul Hükûmeti temsilcisi Salih Paşa ile Temsil Heyeti Başkanı Mustafa Kemal arasında gerçekleştirilen Amasya Görüşmelerinin en büyük önemi ve sonucu “tanınma”dır. Şimdiye kadar yönetimi elinden tutan, Millî Mücadele hareketini engellemeye çalışan ve İtilaf Devletlerinin her dediğine boyun eğen İstanbul yönetimi, Salih Paşa gibi bakanı asi ve maceraperest saydığı Mustafa Kemal'in ayağına kadar göndermekle onun varlığını onaylamış oluyordu. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini tanıyordu.

Amasya Görüşmelerinin bir diğer sonucu da, Millî Mücadele'de itici güç oluşturmasıdır. Çünkü Mustafa Kemal Samsun'dan itibaren o güne kadar İstanbul ile aynı zamanda psikolojik bir savaş da vermiştir. İstanbul Hükûmeti temsilcisinin ayaklarına kadar gelmesi, Anadolu çağında çok iyi bir biçimde propaganda aracı olmuştur. Tabii ki bu durum kararsızların kazanılması ile toplumun farklı kesimlerinin kaynaşmasına ve morallerin yükselmesine yardımcı olmuştur.

Şerafettin Zeyrek, Amasya Mülakatı, s.473-475 (Düzenlenmiştir)

Verilen bilgilerden hareketle Amasya Görüşmelerinin,

- I. Millî Mücadele hareketinin güç kazanması,
- II. İstanbul Hükûmetiyle Temsil Heyetinin her konuda uzlaşmaya varması,
- III. Temsil Heyetinin Anadolu'daki güç ve taraftarının çoğalması

sonuçlarından hangilerinin ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III

34. Mustafa Kemal, Millî Mücadele yıllarında verdiği bir beyanatta, “Biz mağlubiyetimizin karşılığını çok ağır ödedik. Elimizden köyler, iller değil, ülkeler alındı. Fakat son lokmasını da ağzından kapmak için bir milletin yaşamına kıymak, canice bir harekettir. Öldürülen bir adamınsa kendini son nefesine kadar cesaretle, mertlikle savunması doğal ve zorunludur.”

Mustafa Kemal'in altı çizili olarak verilen ifadelerinin Millî Mücadele Dönemi'ne yansımaları arasında,

- I. Millî cemiyetlerin kurulması,
- II. Sevr Antlaşması'nın imzalanması,
- III. Kuvâ-yı Millîye birliklerinin oluşturulması

gelişmelerinden hangileri yer alır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

35.

HAVZA GENELGESİ
(Günümüz Türkçesi)

İzmir'in ve maalesef bunu takip eden Manisa'nın işgali gelecekteki tehlikeyi daha açık göstermektedir. Ülke bütünlüğümüzün korunması için millî gösterilerin daha canlı olarak yapılması ve sürdürülmesi lazımdır. Hayatımıza ve millî bağımsızlığımıza zarar veren işgal ve ilhak gibi olaylar bütün milletin içini kan ağlatmaktadır. Üzüntüler durdurulamıyor. Sindirilmesi ve tahammülü mümkün olmayan bu durumun derhâl yok edilip giderilmesi bütün medeni milletlerle büyük devletlerin adalet ve nüfuzlarını sabırsızlıkla beklemek konusunda önümüzdeki hafta içinde Pazartesi başlayıp Çarşamba günü müracaatın arkası alınmak üzere büyük ve heyecanlı mitingler yaparak millî gösteride bulunulması ve bunun bütün bağlı olan yerlere yayılmasına ve bütün İtilaf Devletleri temsilcileri ile Osmanlı Hükûmetine etkili telgraflar verilmesi ve yabancı olan yerlerde yabancılara da özel etkiler yapılmakla beraber millî gösterilerde adap ve sükûnetin fevkalade korunması ve Hristiyan halka karşı bir sataşma, gösteri ve düşmanca tavırlar alınmaması lazımdır. Sizin bu fikirler etrafında hassas ve etkili bulunmanız yönüyle işin iyi idare edileceği ve başarılı olunacağı hususunda inancım tamdır.

Mustafa Kemal Paşa

Verilen ifadelerden hareketle Mustafa Kemal Paşa'nın Havza Genelgesi'ni yayımlayarak,

- I. Ulus iradesini ülke yönetiminde hâkim kılma,
- II. Millî bilinci uyandırarak halkı ülkedeki işgallere karşı harekete geçirme,
- III. Halkı millî birlik ve beraberlik anlayışı çerçevesinde örgütlenme

amaçlarından hangilerine ulaşmak istediği söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

1.

Türkiye'nin yeni yasama organı, İstanbul'dan kaçıp Ankara'ya gelen mebuslar ve yeni seçilen üyelerin katılımıyla 23 Nisan 1920 Cuma günü düzenlenen merasimle açıldı. Meclis üyeleri arasından tek tek oylanmak suretiyle bir meclis hükûmeti kuruldu. Böylece yeni bir millî karar organı daha ortaya çıkarılırken imparatorluktan millî devlete geçiş yönünde önemli bir adım atılmış oldu. Büyük Millet Meclisi bütün halk kesimlerini temsil eden bir meclisti. Meclisin geçici başkanı Şerif Bey açış konuşmasına, "Büyük Millet Meclisini açıyorum." diyerek başlamıştı. 18 Kasım 1920'de yayımlanan bildiride Büyük Millet Meclisinin asıl amacının millî hudutlar dâhilinde ülkenin bağımsızlığını sağlamak, hilafet ve saltanat makamını esaretten kurtarmak diye vurgulanıyordu. Büyük Millet Meclisi Hükûmetinin imzaladığı ilk milletlerarası antlaşma olan, 2-3 Aralık 1920 tarihinde Ermenistan'la yapılan Gümrü Antlaşması'nda ise Türkiye Büyük Millet Meclisi adı kullanıldı. Meclis içinde değişik siyasal düşüncelere sahip mebuslar ülkenin ve milletin kurtuluşu için öngördükleri bütün düşünceleri meclis kürsüsünden açıkça savundular. Türkiye Büyük Millet Meclisi ayrıca yasama, yürütme ve yargı yetkilerini üzerinde toplayarak, Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nu çıkararak, İstiklal Mahkemelerini kurarak ve 20 Ocak 1921'de Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile egemenliği kayıtsız şartsız millete veren anayasayı kabul ederek kendi üstünde hiçbir güç tanımadığını ortaya koymuştur.

İhsan Güneş, Türkiye Büyük Millet Meclisi (Düzenlenerek alınmıştır.)

Bu ifadelerden hareketle Büyük Millet Meclisi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Millet iradesini tüm güçlerin üstünde tutmuştur.
- B) Türk milletinin birlik ve beraberliği için gerekli önlemleri almıştır.
- C) Kuvvetler birliği ilkesini esas almıştır.
- D) Ülke genelinde büyük bir inkılap hareketi başlatmıştır.

2. İstanbul Hükûmeti Millî Mücadele'ye zarar vermek için el altından desteklenen ayaklanmaların sonuç getirmeyeceğinin anlaşılması üzerine düzenli bir askerî güç oluşturdu. Kuvâ-yı İnzibatiye adı verilen bu askerî güç, Kuvâ-yı Millîye'ye karşı ayaklananları desteklemek ve Kuvâ-yı Millîye'yi etkisiz hâle getirmek amacı taşıyordu. Ayaklanmalar, Millî Mücadele için önemli bir engel teşkil etti. İşte bu ortam karşısında Büyük Millet Meclisinin ilk çalışmalarından biri Anadolu'daki bu iç isyanları bastırmak üzere Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nu çıkarmak ve İstiklal Mahkemelerini kurmak oldu. Bu mahkemelerin üyeleri milletvekillerinden oluşmaktaydı.

Verilen bilgilere bakılarak aşağıdaki yargılardan hangisi söylenemez?

- A) İstanbul Hükûmetinin Millî Mücadele'ye karşı çıkan ayaklanmalarda etkisi bulunmaktadır.
- B) Büyük Millet Meclisi otoritesini sağlamaya yönelik tedbir almıştır.
- C) İstanbul Hükûmeti, Millî Mücadele'yi kendisi yürütmek için mücadele etmiştir.
- D) Büyük Millet Meclisi yasama ve yargı yetkilerini kullanmıştır.

9.

BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN İSYANLARA KARŞI ALDIĞI ÖNLEMLER	
.....I.....	İstanbul Hükûmetiyle resmî ilişkiler kesildi.
.....II.....	İstanbul Hükûmetinin Millî Mücadele aleyhinde yayımladığı fetvaya karşı Ankara Müftüsü Rıfat Efendi ve 153 müftünün imzasıyla Millî Mücadele'yi destekleyen fetva yayımlandı.
.....III.....	29 Nisan 1920'de meclis tarafından ayaklananlarla mücadele etmek ve askerden kaçışları önlemek amacıyla Hıyanet-i Vataniye Kanunu çıkarıldı. Yakalanan suçluları yargılamak için İstiklal Mahkemeleri kuruldu.

TBMM'nin kendisine karşı çıkan ayaklanmaları bastırmak için aldığı bu önlemlerin ilgili olduğu alanlarla doğru eşleştirilmiş hâli aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

	I	II	III
A)	Hukuki	Askerî	Dinî
B)	Siyasi	Hukuki	Askerî
C)	Dinî	Hukuki	Siyasi
D)	Siyasi	Dinî	Hukuki

10.

Misakımillî'de yer alan bu maddelere bakılarak,

- I. Kapitülasyonlara karşı çıkılarak tam bağımsızlık isteği dile getirilmiştir.
- II. Türk yurdunun sınırları çizilmiş ve Osmanlı topraklarındaki işgallere karşı çıkılmıştır.
- III. Yönetim sisteminin değişeceğinin sinyalleri verilmiştir.
- IV. Azınlık hakları konusunda mütekabiliyet ilkesinin altı çizilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve III B) I, II ve IV C) II, III ve IV D) I, II, III ve IV

8.

“Gazi” Antep

...Fethedilecek yerler askersiz, topsuz, tüfeksiz dört beş zavallı kasabacık idi. Osmaniye, Antep, Urfa ve Mardin. Fransız ordusu gezmeye gider gibi alaylar ve şakalar içinde yola düzüldü. Onlar ilk aşamada, mavi gömlekli halkın kendilerini alıştırdığı gibi bu bölgede de Fransız ordusu gözükür gözükmez, yerli halkın önlerinde hemen eğileceğini zannediyorlardı. Fakat bir gün birdenbire bir mermi sağanağına tutuldular. Yaşadıkları bu durum karşısında küçük bir eşkiya çetesi ile karşılaş-tıklarını düşündüler. Hâlbuki Antep karşısında idiler.

Ve işte o zaman bu zamandır o gün durdukları yerden bir adım ilerleyemediler. Fransızlar karşı-larında topu topu bir avuç insan görüyorlardı ve zavallıların kumandanı yoktu; topu, zırhı, silahı yoktu. Hangi kabiliyetle, hangi mucize ile bu kadar zaman dayanabiliyorlardı. O bir avuç ahali-yi ezmek için ne mümkün ise hepsi yapıldı. Şehri kuşatma altına aldılar, demir tellerle ördüler, aç bıraktılar. Mahsur kalan halk, bahçelerindeki fıstıkların meyvesiyle karınlarını doyurdu. Fakat ağaçların dallarıyla Fransızları dövdü. Gaziantep, sen bugün yalnız güney hudutlarını müdafaa etmiyorsun, güneydeki hukukumuzu ebedî bir surette tespit ediyorsun. Fransızlar, doğu sulhunu istedilerse, İngilizleri o fikre yönelttilerse, başlıca sebep sensin. Çalınmış hukukumuzu kazandı-racak hep sensin...

Enver Ziya Karal, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi (Düzenlenmiştir.)

Verilen metinden yola çıkılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Kurtuluş Savaşı'nda Türk tarafının ekonomik açıdan yeterli seviyede olmadığına
- B) Antep halkının Fransızlara karşı Kuvâ-yı Millîye ruhuyla hareket ettiğine
- C) Fransızların, Anadolu'nun güneyinde beklemedikleri bir direnişle karşılaştıklarına
- D) Millî Mücadele'nin en şiddetli çarpışmalarının Güney Cephesi'nde meydana geldiğine

9.

Maraş'taki Fransız-Ermeni askerleri 31 Ekim 1919 günü Uzunoluk sem-tinde evlerine gitmekte olan üç Türk kadınına “Burası artık Türk memle-keti değildir. Fransız memleketinde peçe ile gezilmez!” diyerek saldırıda bulundular. Silahsız şekilde olaya müdahale etmek isteyen Çakmakçı Sait'i de şehit ettiler. Bunun üzerine caddenin karşısındaki dükkânında bulunan Sütçü İmam, tabancasını alarak hızla olayın olduğu yere geldi ve askerlerden birini öldürdü. Ardından da yakalanmamak için Nalbant Bekir'den emanet aldığı bir ata binerek Ağabeyli köyüne gitti. İzini kay-bettiren Sütçü İmam işgal güçlerinin bütün çabalarına rağmen buluna-madı.

Bu olaydan sonra Sütçü İmam, gündüzleri köy köy dolaşarak düşmana karşı direniş çağrısı yaptı. Geceleri ise şehre inerek düşmana karşı baş-latılan direnişe yardım etti. Böylece 22 gün süren Maraş Harbi'ne katılıp şehrin kurtuluşuna katkıda bulunan Sütçü İmam düşmana ilk kurşunu atarak Maraş'ın kurtuluş mücadelesini başlatmış oldu.

Verilen bilgilerden hareketle Sütçü İmam ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Anadolu'daki ilk silahlı direnişi başlatmıştır.
- B) İstanbul Hükûmeti ile birlikte hareket etmiştir.
- C) Yaşadığı bölgeyi düşman işgalinden korumaya karardır.
- D) Ulus egemenliğine dayalı yapıya geçiş için mücadele etmiştir.

10. ve 11. soruları Atatürk'ün aşağıdaki ifadelerinden yararlanarak yanıtlayınız.

“Şüphe etmemek gerekirdi ki, Ermenilerle mücadele konusundaki sözler, gerçeğe uygun değildir. Aksine, güney bölgelerinde, yabancı kuvvetler tarafından silahlandırılan Ermeniler, gördükleri koruyuculuktan cesaret alarak bulundukları yerlerdeki Türklere saldırmaktaydılar. İntikam düşüncesiyle her tarafta insafsız bir şekilde öldürme ve yok etme siyaseti gütmektedirler. Maraş'taki feci olay bu yüzden çıkmıştı. Yabancı kuvvetlerle birleşen Ermeniler, top ve ağır makineli tüfeklerle Maraş gibi eski bir Müslüman şehrini yerle bir etmişlerdi. Binlerce çaresiz ve suçsuz ana ve çocuğu işkenceyle öldürmüşlerdi. Tarihte bir benzeri görülmemiş olan bu vahşeti yapan Ermenilerdi. Müslümanlar yalnız namuslarını ve canlarını korumak için karşı koymuş ve kendilerini savunmuşlardı. Yirmi gün süren Maraş mücadelesinde, Müslümanlarla birlikte şehirde kalan Amerikalıların, bu olay hakkında İstanbul'daki temsilciliklerine çektikleri telgraf, bu faciayı yaratanları, yalanlanamayacak bir şekilde ortaya koymaktaydı. Adana ili içindeki Müslümanlar, tepeden tırnağa kadar silahlandırılan Ermenilerin süngülerinin baskısı altında her dakika öldürülmek tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyorlardı. Canlarının ve bağımsızlıklarının korunmasından başka bir şey istemeyen Müslümanlara karşı uygulanan bu zulüm ve yok etme politikası, uygar dünyanın dikkatini çekecek ve onları insafa getirecek nitelikteyken, aksinin yapıldığını iddia ederek ondan vazgeçilmesini isteme gibi bir teklif nasıl ciddi olarak kabul edilebilirdi?”

Mustafa Kemal Atatürk-Nutuk s.348 ve 349'dan düzenlenmiştir.

10. Atatürk'ün bu ifadelerinde yer alan “Ermeniler, gördükleri koruyuculuktan cesaret alarak bulundukları yerlerdeki Türklere saldırmaktaydılar.” sözleriyle Ermenilerle ilgili,

- I. Anadolu'nun yerli halkına karşı düşmanca faaliyetlerde bulundukları,
- II. Millî Mücadele'nin farklı cephelerinde Türklere karşı mücadele ettikleri,
- III. Yaptıkları yıkıcı faaliyetlerde büyük devletlerden destek aldıkları

durumlarından hangilerinin vurgulandığı söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

11. Verilen ifadelerden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Türk Millî Mücadelesi'nin ülkede yaşayan bazı yabancılar tarafından haklı bulunduğu
- B) Ermenilerin saldırı faaliyetlerini cephe dışına da taşıyarak sivil halka zarar verdiği
- C) Ermenilerin askerî teknoloji açısından Türklere daha iyi durumda bulunduğu
- D) Maraş halkının kendini korumaya fırsat bulamadan cephedeki mücadelelerin son bulduğu

22.

1 Millî Mücadele'nin Güney Cephesi'dir.

2 Fransız ve Ermenilere karşı milis kuvvetlerle mücadele edilmiştir.

3 Kurtuluş Savaşı bu cephedeki mücadelelerin ardından son bulmuştur.

4 Sütçü İmam, Şahin Bey, Ali Saip Bey gibi yerel direniş kahramanları bu cephede halkın örgütlenmesinde etkili olmuştur.

5 TBMM'nin düzenli ordu kurma girişimleri bu cephede başlamıştır.

6 Cephe, Sakarya Meydan Savaşı'nın ardından imzalanan Ankara Antlaşması sonucunda kapanmıştır.

Yukarıda numaralandırılarak verilen özelliklerden hangileri haritada gösterilen cephe ile ilgilidir?

A) 1, 3 ve 4

B) 2, 5 ve 6

C) 1, 2, 4 ve 6

D) 1, 2, 3, 5 ve 6

23. Millî Mücadele'nin kazanılmasının ardından TBMM'de Kurtuluş Savaşı'na katkı sağlayan kişilere İstiklal Madalyası verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu doğrultuda bu madalyanın kimlere verileceği konusunda çalışmalar başlatılır. TBMM'den Maraş iline gönderilen yazıda Millî Mücadele'ye katılan kişilerin isim listesi istenir. Şehrin ileri gelen yöneticileri toplanır, bir durum tespiti yapar. Sonunda Ankara'ya "Maraş'ta Millî Mücadele'ye katılmayan tek fert bile yoktur." cevabı verilir. Bunun üzerine 5 Nisan 1925 tarihinde toplanan TBMM, İstiklal Madalyası'nın Maraş'ta fertlere değil, şehir halkına verilmesini kararlaştırır. Maraş, bir adet Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası ile ödüllendirilir.

Verilen bilgilerden hareketle Maraş halkının Millî Mücadele'deki tutumu,

- I. Topyekûn mücadele,
- II. Fedakârlık,
- III. Birlik ve beraberlik

kavramlarından hangileriyle ilişkilendirilebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve III

D) I, II ve III

24.

MİLLÎ MÜCADELE'NİN DOĞU CEPHESİ

Paris Barış Konferansı'nda Doğu Anadolu'da ABD mandasında bir Ermenistan devleti kurulması kararlaştırıldı. Bu durum doğu illerine yönelik Ermeni saldırılarının artmasına neden oldu. Sevr Antlaşması'nda da doğuda büyük bir Ermenistan kurulması kararlaştırıldı. Bu gelişmelerden cesaret alan Ermeniler, Kars ve çevresini işgal ettiler. Bununla yetinmeyen Ermeniler, Erzurum'dan Van'a kadar uzanan bölgelerde hak iddia ettiler.

Kâzım Karabekir Paşa, elindeki birlikleri yeniden düzenleyerek Ermenilere karşı başarılı sonuçlar elde etti. Ermeniler ağır yenilgiye uğradılar ve geri çekildiler. Daha önce kaybedilen Kars, Ardahan ve Sarıkamış, Ermenilerden geri alındı. Ermenistan, Kafkaslardaki topraklarını koruyabilmek için barış istedi. Yapılan görüşmelerin ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ile Ermenistan arasında Gümrü Barış Antlaşması imzalandı.

TBMM Hükûmeti ile Ermenistan arasında imzalanan Gümrü Antlaşması'nda,

- Ermeniler, işgal ettikleri yerlerden çekilecek.
- Kars, Sarıkamış, Kağızman ve Iğdır, TBMM Hükûmetine bırakılacak.
- Ermeniler Doğu Anadolu'ya yönelik toprak isteklerinden vazgeçecek.
- Ermeniler, Sevr Antlaşması'nın geçersiz olduğunu kabul edecek.

Verilen bilgilerden hareketle Doğu Cephesi'nde yaşananlarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenmez?

- TBMM Hükûmetinin uluslararası alanda saygınlığı artmıştır.
- Ermeniler Gümrü Antlaşması'nı imzalayarak İtilaf Devletlerine karşı TBMM Hükûmetiyle ortak hareket etme kararı almıştır.
- Cephenin açılmasında Ermenilerin Türklerin egemenlik haklarına saygı duymaması etkili olmuştur.
- Cephenin sonucunda ortaya çıkan diplomatik gelişmeyle Doğu Anadolu'da Ermeni devleti kurulması düşüncesi son bulmuştur.

19.

II. İnönü Savaşı'nda her iki taraf da çok sayıda can kaybı verdi. Ama Türk kayıplarının çoğu yakı-lan, yıkılan köyler ve kasabalarda görüldü. Buna karşın, kazanılan zafer yurt çapında büyük se-vinç yarattı. İstanbul'da da zaferi kutlamak için toplantılar düzenlendi, şehitler için mevlit okutuldu. 15 Nisan'da Ayasofya Camisi'nde okutulan mevlide veliaht Abdülmecit ile şeyhülislam Nuri Efendi de katılmıştı. Ayrıca savaşta zarar görenler için bir yardım kampanyası başlatıldı. Abdülmecit'in oğlu Şehzade Ömer Faruk ise Anadolu hareketine katılmak istemiş ve İnebolu'ya gelmişti. Fakat onun girişimi, birlik içinde bulunan kamuoyunda yeni karışıklıklara yol açacağı kuşkusuyla kabul edilmedi.

İnönü Zaferi ile doğan ulusal sevinç, Ankara ve İstanbul Hükûmetleri arasında bir yakınlaşmaya zemin hazırladı. Bunun en önemli yansıması, Kuvâ-yı Milliye'ye katılanlar hakkında Damat Ferit Hükûmeti zamanında açılmış olan davaların durdurulması ve dosyaların kapatılması oldu.

Şerafettin Turan, Türk Devrim Tarihi, s.249 (Düzenlenmiştir.)

Verilen bilgilerden hareketle II. İnönü Savaşı'nın sonuçları hakkında,

- I. Ülkedeki birlik ve beraberlik ortamını artırıcı bir etki meydana getirdiği,
 - II. Yunan ordusunun Anadolu'dan çekilirken yerleşim yerlerine zarar verdiği,
 - III. Millî Mücadele hareketinin İstanbul yönetiminin gözünde güç kazanmaya başladığı
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

20.

	I. İnönü Savaşı'nın Sonuçları	Ulusal	Uluslararası
I	Afganistan ile Dostluk Antlaşması'nın imzalanması		
II	Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun yürürlüğe konulması		
III	İstiklal Marşı kabul edilmesi		
IV	Moskova Antlaşması'nın imzalanması		
V	TBMM'nin Londra Konferansı'na katılması		

I. İnönü Savaşı'nın sonuçları "ulusal" ve "uluslararası" olarak değerlendirildiğinde aşağıdaki eşleş-tirmelerden hangisi doğru olur?

A)

	Ulusal	Uluslararası
I	✓	
II		✓
III	✓	
IV		✓
V	✓	

B)

	Ulusal	Uluslararası
I	✓	
II	✓	
III		✓
IV		✓
V	✓	

C)

	Ulusal	Uluslararası
I		✓
II	✓	
III	✓	
IV		✓
V		✓

D)

	Ulusal	Uluslararası
I		✓
II	✓	
III		✓
IV	✓	
V		✓

21. Kurtuluş Savaşı Dönemi'nde karışıklıklara son vermek için yeni bir anayasa hazırlanmasına karar verildi. Bu ihtiyacı gidermek amacıyla BMM, 20 Ocak 1921 tarihinde yapılan görüşmeler sonucunda Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nu kabul etti ve anayasa uygulanmaya başlandı. 21 maddeden oluşan bu anayasanın en temel özellikleri şu maddelerle belirlenmiştir:

- Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. İdare yönetimi halkın kendi kendisini yönetme esasına dayanır.
- Yürütme gücü ve yasama yetkisi milletin tek ve gerçek temsilcisi olan Büyük Millet Meclisinde toplanır.
- Türkiye Devleti, BMM tarafından yönetilir ve hükûmeti "Büyük Millet Meclisi Hükûmeti" adını alır.
- Büyük Millet Meclisi seçimleri iki yılda bir yapılır. BMM üyeleri tüm ulusun vekilidir.
- Din buyruklarının yerine getirilmesi, yasaların konulması kaldırılması, değiştirilmesi, antlaşma ve barış yapılması, savaşa karar verilmesi gibi temel haklar Büyük Millet Meclisindir.
- Genel Kurul'da seçilen BMM Başkanı, hükûmetin de başkanıdır.

Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda yer alan bu maddelere bakılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Meclis hükûmeti sistemi benimsenmiştir.
- B) Yeni Türk Devleti'nin rejimi resmî olarak belirlenmiştir.
- C) Meclisin olağanüstü yetkilerle çalışması öngörülmüştür.
- D) Meclis üyelerinin belirlenmesinde demokratik esaslar uygulanmıştır.

22.

Antlaşma Adı: Moskova Antlaşması

Taraflar: TBMM Hükûmeti-
Sovyet Rusya

Tarih: 16 Mart 1921

Önemli Maddeleri:

- Her devlet kendi geleceğine kendisi karar verecektir.
- Kars, Ardahan ve Artvin TBMM Hükûmetine; Batum Gürcistan'a; Nahcivan Azerbeycan'a bırakılacaktır.
- Osmanlı Devleti ile Çarlık Rusyası arasında yapılan bütün antlaşmalar geçersiz sayılacaktır.
- Sovyet Rusya kapitülasyonların kaldırılmış olduğunu kabul edecektir.

Moskova Antlaşması'nın verilen maddelerine bakılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Her iki ülkede de rejim değişikliği olduğu kabul edilmiştir.
- B) Taraflar birbirlerinin iç işlerine karışmamayı taahhüt etmişlerdir.
- C) Sovyet Rusya, Sevr Antlaşması'nın hükümlerini tanımadığını ilan etmiştir.
- D) Doğu sınırının belirlenmesinde Misakımillî'ye aykırı bir adım atılmıştır.

23.

I. İNÖNÜ SAVAŞI'NDA DEVLETLERİN ASKERİ VARLIKLARI	
Yunan Ordusu	Türk Ordusu
• 427 subay	• 417 subay
• 15.816 er	• 8500 er
• 12.500 tüfek	• 6000 tüfek
• 270 hafif makinalı	• 18 hafif makinalı
• 80 ağır makinalı	• 47 ağır makinalı
• 72 top	

SAVAŞIN SONUCU

Batı Cephesi Komutanı Albay İsmet Bey komutasındaki Türk birlikleri, İnönü bölgesinde Yunanları durdurdu. Yapılan savunma savaşında Türk ordusu Yunanlara karşı önemli bir başarı kazandı. Yunan ordusu, 10-11 Ocak 1921 gecesi bölgeden geri çekilmek zorunda kaldı.

I. İnönü Savaşı'nda sahip olunan askerî imkânlar ve savaşın sonucu birlikte değerlendirildiğinde Mustafa Kemal'in aşağıdaki sözlerinden hangisinin önemi ile ilgili bir çıkarımda bulunulabilir?

- A) "Cahillikle, ilkelikle savaş, düşmanla savaştan daha az önemli değildir."
- B) "Siyasi, askerî zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar iktisadi zaferlerle desteklenmezse meydana gelen zaferler devamlı olamaz, az zamanda söner."
- C) "Komutan ne kadar değerli olursa olsun, komuta ettiği birlikler askerlik mesleğinin niteliklerinden yoksunsa, hiçbir varlık gösteremez."
- D) "Bağımsızlığı için ölümü göze alan millet, insanlık haysiyet ve şerefine icabı olan bütün fedakârlığı yapmakla teselli bulur ve elbette esaret zincirini kendi eliyle boynuna geçiren miskin, haysiyetsiz bir millete göre dost ve düşman nazarındaki yeri, farklı olur."

24.

10 Temmuz 1921'de başlayan Kütahya-Eskişehir Savaşlarından sonra Yunan ordusunun Ankara üzerine yeni bir taarruz başlatması beklenmekteydi. Beklenen bu taarruza karşılık verilebilmesi için ordunun kesinlikle takviye edilmesi gerekmekteydi. O günlerde Mecliste yapılan görüşmeler sırasında ordunun ve askerinin durumu şu şekilde ele alınmıştır: "... Askerin çarığı yoktur...çorapla kundura ister... bir kısmı çıplak ayaklı...açıkta...kaputu yoktur...su yoktur...mataraları eksiktir...beşte birinin süngüsü yoktur...kılıcı yoktur...elbise %80'inde yoktur...çamaşırı da yoktur."

Bu süreçte Başkomutanlık yetkisini üzerine alarak meclisin tüm yetkilerini kendinde toplayan Mustafa Kemal Paşa yurt ve ulus olanaklarını en kısa zamanda derleyip toparlayarak tek hedef emrine vermek üzere Türk milletine çeşitli yükümlülükler getiren Tekâlif-i Millîye Emirlerini yürürlüğe koymuştur.

Verilen açıklamadan hareketle Tekâlif-i Millîye Emirlerinin yayımlanmasında,

- I. Türk ordusunun ihtiyaçlarını gidermek,
 II. Maddi eksikleri gidermek için dış borçlanmaya gitmek,
 III. Yunan taarruzuna karşılık verebilmek için orduyu hazırlamak
- amaçlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?**

A) Yalnız II

B) Yalnız III

C) I ve III

D) II ve III

3. TBMM, Lozan Konferansı'nda ülkeyi temsil edecek heyetin başına İsmet Paşa'yı tayin etmiştir. İsmet Paşa heyet başkanı seçildikten sonra, Mecliste milletvekillerine yönelik bir konuşma yapmıştır. Konuşmasında, heyetin işini en iyi şekilde yapacağını belirterek görüşmeler sırasında Misakımillî çerçevesinde hareket edeceğini söylemiş ve bu konuda Meclise kesin güvence vermiştir. Lozan Barış Konferansı'na gidecek olan heyetin belirlenmesinin ardından, hükûmet tarafından heyete, konferans sırasında nasıl hareket etmeleri gerektiğini gösteren 14 maddelik bir talimatname verilmiştir.

Gerek İsmet Paşa'nın konuşmasında, gerekse Vekiller Heyetinin verdiği talimatnamede dikkat çeken husus ise Misakımillî vurgusunun sıklıkla yapılmış olmasıdır. Bu durum, Türkiye'nin konferans sırasında yapacağı görüşmelerin zeminini göstermesi açısından önemlidir. Konferansta, Türkiye ve heyet için öncelikli hedef, Misakımillî'nin gerçekleştirilmesidir. Ayrıca talimatnamede, "Ermeni yurdu bahis konusu olamaz. Olursa müzakerelerin kesilmesini gerektirir.", "Kapitülasyonlar kabul edilemez. Böyle bir durumda müzakerelerin kesilmesi uygundur." denilerek Ermeni yurdu ve kapitülasyonlar, Türkiye'nin asla pazarlık yapmayacağı, taviz vermeyeceği konular olarak belirlenmiştir.

Bu tutumuna bakılarak TBMM hakkında aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Ulusal çıkarlardan ödün vermeyi kabul etmemiştir.
- B) Yönetimde iki başlılığa son vermeyi amaçlamıştır.
- C) Tam bağımsızlık anlayışını temel ilke olarak kabul etmiştir.
- D) Toprak bütünlüğünün bozulmasına yönelik girişimlere karşıdır.

4.

Lozan Barış Konferansı'nın ilk döneminde Türk tarafı, en fazla İngiltere ile karşı karşıya gelmiştir. Hemen her konuda İsmet Paşa'nın yoğun itirazı ile karşılaşan İngiliz temsilcisi Lord Curzon, İsmet Paşa'yı "Hiçbir dediğimizi makul olduğuna, haklı olduğuna bakmaksızın kabul etmiyorsunuz. Hepsini reddediyorsunuz. Her reddettiğinizi cebimize atıyoruz. Memleketiniz haraptır. İmar etmeyecek misiniz? Bunun için paraya ihtiyacınız olacaktır. Parayı nereden bulacaksınız? Para bugün dünyada bir bende var, bir de yanımdaki-lerde. Unutmayın ne reddederseniz hepsi cebimdedir." şeklindeki sözlerle tehdit etmiştir.

Şevket Süreyya Aydemir, İkinci Adam, C. I, s. 240.

Lozan Konferansı'nın yapıldığı dönemde yaşanan bu gelişmelerden hareketle,

- I. İtilaf Devletleri, Türk heyetine Lozan'da yenik devlet muamelesi yapmışlardır.
- II. İsmet Paşa'nın kararlı tutumuna İngiliz temsilcisi tehditkâr bir şekilde karşılık vermiştir.
- III. TBMM Hükûmeti, Kurtuluş Savaşı'nda Anadolu'nun uğradığı tahribatın İtilaf Devletleri tarafından onarılmasını istemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I, II ve III

5.

Sevr Antlaşması	Lozan Barış Antlaşması
İzmir ile birlikte Ege Bölgesi'nin büyük bir bölümü ve Doğu Trakya Yunanistan'a verilecektir.	Türkiye ile Yunanistan arasındaki sınır Meriç Nehri olarak saptanacak ve Yunanistan bu nehrin batısındaki Karaağaç'ı savaş tazminatı olarak Türkiye'ye verecektir. Ege Bölgesi'nin Türklere ait olduğu kabul edilmiştir.
Boğazlar Türk delegesinin yer almadığı bir uluslararası komisyon tarafından yönetilecektir.	Boğazlardaki geçişleri, başkanı Türk olan uluslararası bir komisyon düzenleyecektir.
Kapitülasyonlardan İtilaf Devletleri yararlanabileceklerdir.	Kapitülasyonlar kesin olarak kaldırılacaktır.
Azınlıklara geniş ayrıcalıklar tanınacaktır.	Azınlıklar Türk vatandaşı olarak kabul edileceklerdir. (Azınlıkların ayrıcalıkları kaldırılarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti bütün vatandaşlara eşit haklar tanımıştır.)

Verilen karşılaştırma tablosundan hareketle Lozan Antlaşması'nın Yeni Türk Devleti'ne sağladığı kazanımlarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Türkiye'nin Boğazlarda egemenlik haklarına zarar veren duruma son verilmiştir.
- B) Yabancı devletlerin ülkemizin iç işlerine karışmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.
- C) Yunanistan savaş suçlusu olduğunu kabul etmiş ve bu durum Türkiye'nin egemenlik alanını genişletecek bir gelişmeyle sonuçlanmıştır.
- D) Türkiye'nin ekonomik bağımsızlığını sağlamaya yönelik önemli bir adım atılmıştır.

6.

TBMM'NİN LOZAN GÖRÜŞMELERİNE GİDEN HEYETE VERDİĞİ DİREKTİFLER	
Doğu Sınırı	Türk topraklarında bir Ermeni devletinin kurulmasına izin verilmeyecek. Müttefikler bu konuda ısrar ederse müzakerelere son verilecek.
Irak Sınırı	Süleymaniye, Kerkük ve Musul talep edilecek ve yeni ortaya çıkacak durumlar hakkında Ankara'nın talimatı beklenecek.
Suriye Sınırı	Hatay'ın geri alınıp bu sınırın düzeltilmesine çalışılacak.
Kapitülasyonlar	Hiçbir koşulda kapitülasyonlar kabul edilmeyecek. Heyetin gerekirse müzakereleri kesme yetkisi olacak.
Azınlıklar	Türk vatandaşı kabul edilecek.
Osmanlı Borçları	Yeni oluşan devletler arasında bölüştürülecek. Tazminatı kabul etmesi durumunda Yunanistan'ın borçlarından vazgeçilecek. Bu sağlanmazsa konu 20 yılına ertelenecek.
Ordu ve Donanma	Hiçbir kısıtlama kabul edilmeyecek.
Yabancı Okullar	Türk yasalarına tabi olacak.

TBMM'nin bu direktiflerinden hareketle taviz verilmemesi için kararlı olduğu konular hakkında aşağıdakilerden hangisinin yer aldığı söylenemez?

- A) Egemen devlet anlayışı
- B) Toprak bütünlüğü
- C) Ulus egemenliği ilkesi
- D) Ekonomik bağımsızlık

11.

Türkiye-Yunanistan sınırı Meriç Nehri olacak. Yunanistan, Karaağaç ve çevresini savaş tazminatı olarak Türkiye'ye verecek.

Boğazlar, Türkiye başkanlığındaki "Uluslararası Boğazlar Komisyonu" tarafından yönetilecek. Bu komisyonun ayrı bir bütçesi ve bayrağı olacak.

Boğazların her iki yakası askerden arındırılacak, güvenliğini Milletler Cemiyeti sağlayacak.

Türkiye-Suriye sınırı, Fransa ile 1921 yılında imzalanan Ankara Antlaşması'nda olduğu gibi kabul edilecek.

Lozan Antlaşması'na göre çizilen sınırlarla ilgili verilen harita ve bilgilerden hareketle,

- I. Yunanistan savaş suçlusunu kabul etmiştir.
- II. Anadolu ve Doğu Trakya'daki Rumlar ile Yunanistan'daki Türklerin mübadele edilmeleri kararlaştırılmıştır.
- III. Boğazlar konusunda alınan karar Türkiye'nin egemenlik haklarının ihlaline yol açtığı gibi sınır güvenliğine de zarar vermektedir.
- IV. Türkiye-Suriye sınırı çizilirken Türk millî çıkarları göz önünde bulundurularak hareket edilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) I, III ve IV

1.

Devletçilik anlayışı, kamu yararının gerektirdiği alanlarda özel sektörün yapamadığı yatırımların devlet tarafından yapılmasını öngörür. Yani devletçilik, ekonomide vatandaş ile devletin iş birliği yapması demektir. Sermayesi olan herkes istediği şekilde üretime katılarak ekonomiye katkıda bulunabilir. Devlet, çıkardığı yasalarla, sağladığı krediler ve güven ortamıyla üretim ve ticaret gibi faaliyetleri teşvik eder. Devletçilik ilkesi ekonomik alanda Türk toplumuna birçok fayda sağlamıştır. Türkiye'de devlet, devletçilik ilkesi doğrultusunda ekonomik faaliyetlerin başlatıcısı olmuştur. Çeşitli işletmeler ve demir yolları yabancılardan satın alınarak millileştirilmiştir. Sanayi alanında kısa sürede görülen gelişmelerle şeker, tekstil ve demir-çelik üreten fabrikalar kurulmuştur. Halkımız cumhuriyetin ilanı öncesinde birçok ihtiyacını ithal etmek suretiyle dışarıdan karşılamak zorundaydı. Devletçilik ilkesi sayesinde Türk milleti ekonomik kalkınma ile ihtiyaçlarını kendi üretimiyle karşılamaya başlamıştır.

Verilen bilgilerden hareketle devletçilik ilkesi hakkında,

- I. Ulusal bir ekonomik yapının oluşturulmasını öngörür.
- II. Ülkenin ihtiyacı olan yatırımların karma ekonomi anlayışıyla hayata geçirilmesini amaçlar.
- III. Ekonomide devletin denetimini gerekli görür.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

2. 8-A sınıfının öğrencileri Atatürk Haftası'nda Atatürk ilkeleri ile ilgili anahtar ifadeleri içeren aşağıdaki gibi bir pano hazırlamışlardır.

Hazırlanan bu panoya bakılarak aşağıdaki ilkelerden hangisiyle ilgili bir anahtar ifadenin yazıldığı söylenemez?

- A) Devletçilik B) İnkılapçılık C) Cumhuriyetçilik D) Laiklik

12. Aşağıda, modern Türkiye'nin kuruluşu ve gelişimi için yapılan çalışmalarla ilgili çeşitli bilgiler verilmiştir.

Çağdaş ve Millî Eğitim	Modern Hukuk
Yapılan İnkılap:I.....	Yapılan İnkılap: Türk Medeni Kanunu'nun kabulü
İlgili Olduğu Atatürk İlkesi: Milliyetçilik	İlgili Olduğu Atatürk İlkesi:II.....
.....III.....	
Yapılan İnkılap: Çok partili siyasi hayata geçiş denemelerinin yapılması	
İlgili Olduğu Atatürk İlkesi: Cumhuriyetçilik	

Verilen bilgilerde numaralandırılarak boş bırakılan yerlere getirilmesi gerekenler aşağıdakilerin hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

	I	II	III
A)	Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması	Laiklik	Millî Ekonomi
B)	Medreselerin kapatılması	Cumhuriyetçilik	Millî Kültür
C)	Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulü	Halkçılık	Ulusal Egemenlik
D)	Aşar vergisinin kaldırılması	Devletçilik	Ulusal Bağımsızlık

- 13.

"Biz her görüş açısından medeni insan olmalıyız. Çok acılar gördük. Bunun sebebi dünyanın vaziyetini anlamayıp şımızdır. Fikrimiz, düşüncemiz, tepeden tırnağa kadar medeni olacaktır. Şunun bunun sözüne önem vermeyeceğiz. Bütün Türk ve İslam âlemine bakın; düşüncelerini, fikirlerini medeniyetin emrettiği değişiklik ve yükselmeye uydurmadıklarından ne büyük felaket ve ıstırap içindedirler. Bizim de şimdiye kadar geri kalmamız, en nihayet son felaket çamuruna batışımız bundandır. 5-6 sene içinde kendimizi kurtarmışsak zihniyetlerimizdeki değişimdir. Artık duramayız. Mutlaka ileri gideceğiz; çünkü mecburuz. Millet açıkça bilmelidir, medeniyet öyle kuvvetli bir ateştir ki, ona kayıtsız olanları yakar, mahveder. İçinde bulunduğumuz medeniyet ailesinde layık olduğumuz yeri bulacak ve onu koruyacak ve yükselteceğiz. Refah, mutluluk ve insanlık bundadır."

"İnkılabın temellerini her gün derinleştirmek, desteklemek lazımdır. Birbirimizi aldatmayalım. Medeni dünya çok ileridedir. Buna yetişmek, o medeniyet dairesine dâhil olmak mecburiyetindeyiz. Bütün boş ve temelsiz sözleri ortadan kaldırmak lazımdır. Şapka giyelim mi, giymeyelim mi gibi sözler manasızdır. Şapka da giyeceğiz, Batının her türlü medeni eserlerini de alacağız. Medeni olmayan insanlar, medeni olanların ayakları altında kalmaya maruzdurlar."

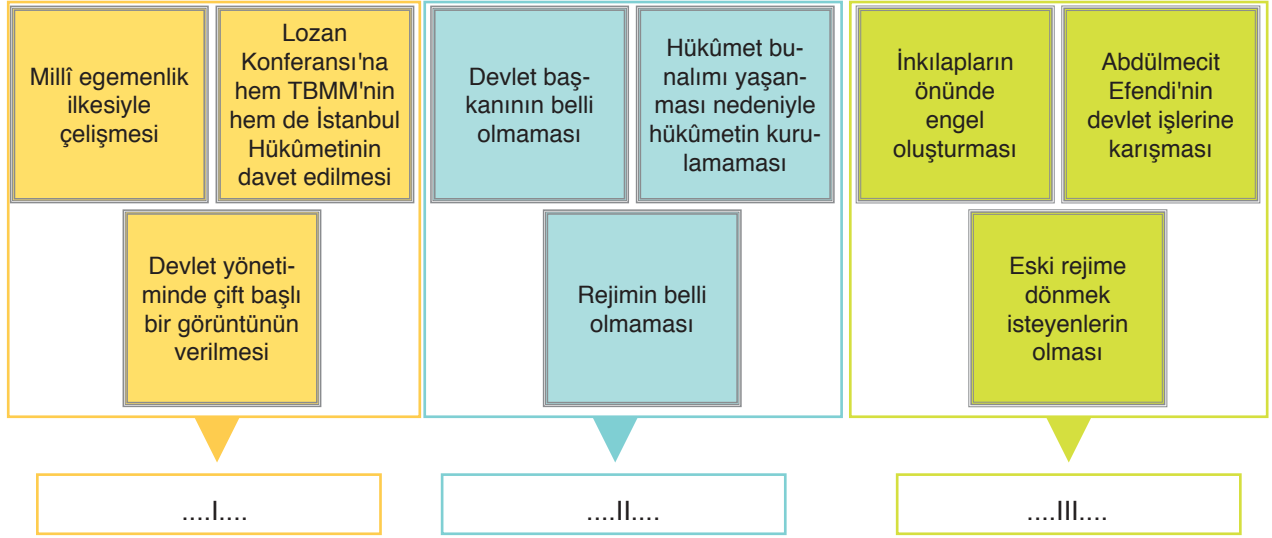
Atatürk'ün bu sözlerinden hareketle inkılapçılık ilkesinin,

- I. Muasır medeniyetler seviyesine ulaşma,
- II. Atatürkçü düşünce sistemine dinamizm katma,
- III. Çağa ayak uydurma

amaçlarından hangilerine sahip olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) I, II ve III

5. Aşağıda, Yeni Türk Devleti'nin ilk dönemlerinde yaşanan bazı sorunlar verilmiştir.

Bu sorunların ortadan kaldırılması için gerçekleştirilen faaliyetler numaralandırılmış yerlere yazıldığında aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi doğru olur?

I	II	III
A) Saltanatın kaldırılması	Halifeliğin kaldırılması	Cumhuriyetin ilan edilmesi
B) Ordunun siyasetten ayrılması	Ankara'nın başkent ilan edilmesi	Şeriye ve Evkaf Vekâletinin kaldırılması
C) Saltanatın kaldırılması	Cumhuriyetin ilan edilmesi	Halifeliğin kaldırılması
D) Şeriye ve Evkaf Vekâletinin kaldırılması	Ankara'nın başkent ilan edilmesi	Ordunun siyasetten ayrılması

6.

Aşağıdakilerden hangisi 3 Mart 1924 tarihinde çıkarılan kanunlarla elde edilen kazanımlar arasında gösterilemez?

- A) Çağın gereklerine uygun millî bir eğitim anlayışının benimsenmesi
- B) Bağımsız bir ekonomik yapının oluşturulması
- C) Ordunun siyasetten ayrılması
- D) Devlet ve toplum hayatının laikleşmesi

7.

TARİH	İNKILAP	İLGİLİ OLDUĞU ALAN
1 Kasım 1922	Saltanatın kaldırılması	Siyasi
3 Mart 1924	Halifeliğin kaldırılması	Siyasi
3 Mart 1924	Şeriye ve Evkaf Vekâletinin kapatılması	Siyasi
17 Şubat 1926	Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi	Hukuksal

Siyasi ve hukuksal alanlarda yapılan bu yeniliklerin Yeni Türk Devleti'ne sağladığı ortak kazanımın aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Hukuk devleti anlayışının yerleşmesi
- B) Sosyal devlet anlayışıyla hareket edilmesi
- C) Laik devlet anlayışının kuvvetlendirilmesi
- D) Millî egemenlik ilkesinin pekiştirilmesi

8.

SALTANATIN KALDIRILMASINA GİDEN SÜREÇ

Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından sonra, İtilaf Devletleri, Lozan'da toplanacak barış konferansına İstanbul ve Ankara hükûmetlerini birlikte davet etti. Amaçları, iki taraf arasındaki görüş ayrılıklarından yararlanmaktı. İstanbul Hükûmeti, Lozan Barış Görüşmelerine katılmak istediğini TBMM'ye bildirdi.

Mustafa Kemal'e göre işgalci devletlerin etkisi altındaki bir saltanat hükûmetinin barış görüşmelerinde söz sahibi olması doğru değildi. 1921 Anayasası'na göre İstanbul Hükûmetinin Türk milletini temsil etme yetkisi de yoktu. Mustafa Kemal, ortaya çıkan bu durum karşısında, saltanatın kaldırılması zamanının geldiğini düşünüyordu.

Mustafa Kemal ve arkadaşları, TBMM'ye saltanatın kaldırılması için bir önerge verdiler. Büyük Millet Meclisinde bu konuyla ilgili çeşitli tartışmalar yaşandı. Ali Fuat (Cebesoy) Paşa, saltanat tartışmalarının yaşandığı günlerde, Mecliste yaptığı bir konuşmada şöyle diyordu: "Barış görüşmelerinde Türk milletini padişah ve hükûmeti temsil edemez, bu görev millî iradeyi ve millî egemenliği temsil eden Büyük Millet Meclisidir." Millî Mücadele'nin önemli liderlerinden Fethi (Okyar) Bey ile İsmet (İnönü) Paşa da Ali Fuat Paşa'nın görüşüne katılarak "Türk milleti adına ancak millet egemenliğinin temsilcisi olan Ankara Hükûmeti konuşabilir." demişlerdir.

Mecliste, 1 Kasım 1922 tarihinde kabul edilen kanunla halifelik ve saltanat birbirinden ayrılarak saltanat kaldırıldı. Bu kanunda "Millî iradeye dayanmayan hiçbir kuvvet ve heyetin tanınmadığı" belirtildi. Egemenliğin Türk milleti adına, onun tek ve gerçek temsilci olan TBMM tarafından kullanılacağı kesin olarak ortaya konuldu.

Bu süreçte yaşanan gelişmelere bakılarak,

- I. İtilaf Devletlerinin Lozan Görüşmeleri öncesindeki tutumu saltanatın kaldırılma sürecini hızlandırmıştır.
- II. Mecliste millî egemenlik yolunda önemli bir adım atılmıştır.
- III. Meclis, milletin menfaatlerini korumak için yargı yetkisini kullanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

9.

Yemek sırasında "Yarın cumhuriyeti ilan edeceğiz." dedim. Orada bulunan arkadaşlar, derhâl düşünceme katıldılar. Yemeği bıraktık. O dakikadan itibaren, nasıl hareket edileceği konusunda kısa bir program yaparak arkadaşları görevlendirdim...

O gece birlikte olduğumuz arkadaşlar erkenden ayrıldılar. Yalnız İsmet Paşa, Çankaya'da misafirdi. Onunla yalnız kaldıktan sonra bir kanun tasarısı hazırladık. Bu müsveddede 20 Ocak 1921 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun devlet şeklini tespit eden maddelerini şu şekilde değiştirdim: Birinci maddenin sonuna "Türkiye Devleti'nin hükûmet şekli cumhuriyettir." cümlesini ekledim. Üçüncü maddeyi şu biçimde değiştirdim: "Türkiye Devleti Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur... Türkiye Cumhurbaşkanı devletin başkanıdır."

Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk, s. 543

Mustafa Kemal'in, "Yarın cumhuriyeti ilan edeceğiz." ifadesinin Millî Mücadele Dönemi'nde kabul edilen aşağıdaki kararlardan hangisini destekleyici nitelikte olduğu söylenemez?

- A) Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
- B) Kuvâ-yı Millîye'yi etkin, millî iradeyi hâkim kılmak esastır.
- C) Mecliste toplanan millî iradeyi vatanın geleceğine egemen kılmak esastır.
- D) Siyasi, adli ve mali gelişmemize engel olan sınırlamalar kaldırılacaktır.

10.

Türk Medeni Kanunu'nun kabulü ile birlikte,

Tek eşle evlilik kabul edildi ve evliliğe yaş sınırı getirildi.	Evlenmede kadının rızasının alınması zorunlu hâle getirildi.	Evlilikte resmî nikâh zorunlu oldu.	Mirastan kadın ve erkeğin eşit pay alması sağlandı.	Mahkemelerde kadın ve erkeğin şahitliği eşit sayıldı.	Kadınlara istediği mesleğe girme hakkı tanındı.	Kadınların boşanma hakkı erkeklerle eşit hâle getirildi.
---	--	-------------------------------------	---	---	---	--

Verilen bilgilerden hareketle Türk Medeni Kanunu'nun kabulü ile aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenemez?

- A) Yönetimde millet iradesinin etkinliğini artırmak
- B) Kadınları ekonomik hayatta daha aktif bir konuma getirmek
- C) Aile kurumunu devlet denetimi altına almak
- D) Hukusal alanda kadın erkek eşitliğini sağlamak

11.

Hükûmet Bunalımı Sorunu

Kurtuluş Savaşı Dönemi'nde görev yapan I. TBMM'nin fazlasıyla yıpranmış olması nedeniyle 1923 yılında II. TBMM'nin belirlenmesi için seçimlerin yapılmasına karar verilmişti. Fethi Bey'in yeni meclis seçildikten sonra başkanı olduğu Bakanlar Kurulu, üç buçuk aydan beri iş başındaydı. Bakanlar Kurulunun oluşturulma şekli birçok memleket işini ele almaya imkân bırakmıyordu. Anayasaya göre bakanlar mecliste tek tek oylanarak seçildiği için bazı isimlerin üzerinde uzlaşmaya varılamıyor ve hükûmet kurulamadığı için hükûmet bunalımı yaşıyordu. Bu durumdan şikâyetçi olan Fethi Bey, başvekillik görevinden ayrılmak istediğini çeşitli vesilelerle Mustafa Kemal'e ifade etmişti. Diğer vekiller de bu şartlar altında çalışmanın güçlüklerini belirtmişlerdi. Bu ortamda Başvekil Fethi Bey "Ülkenin içinde bulunduğu dâhilî ve haricî sorunların çözülebilmesi için meclisten tam destek alan bir hükûmetin kurulması gerektiği" vurgusunu yaparak 27 Ekim 1923'te istifa etti.

Hükûmet Bunalımı Çözülüyor

28 Ekim 1923 akşamı arkadaşlarıyla bir değerlendirme toplantısı yapan Mustafa Kemal, hükûmet bunalımından çıkmanın yolunu cumhuriyetin ilanında gördüğünü ifade etmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile kabine sistemine geçileceğini ve hükûmet bunalımının bu şekilde ortadan kaldırılacağını ifade etmiştir. Orada bulunanlar da derhâl bu fikre katılmışlardır. 29 Ekim 1923 günü mecliste yapılan oturumda cumhuriyet ilan edilmiş, ardından yapılan oylama sonucunda Mustafa Kemal cumhurbaşkanı seçilmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nin ilk başbakanlık görevi İsmet Paşa'ya, ilk meclis başkanlığı görevi ise Fethi Bey'e verilmiştir. Bu görev dağılımının ardından Başbakan İsmet Paşa hazırladığı Bakanlar Kurulu listesini Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal'e onaylatmış ve hükûmet göreve başlamıştır.

Verilen bilgilerden hareketle hükûmet bunalımının çözülmesiyle birlikte aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıktığı söylenebilir?

- A) Saltanat ve hilafet makamlarının birbirinden ayrılmasının önü açılmıştır.
- B) Millî egemenlik, devletin resmî rejimi olarak belirlenmiştir.
- C) Bakanların belirlenmesinde takip edilen usul değiştirilerek hükûmetin çalışması kolaylaştırılmıştır.
- D) TBMM'nin yürütme yetkisini kullanma görevi sona ermiştir.

12.

İtilaf Devletleri, Mudanya Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Lozan Konferansı'na TBMM Hükûmeti ile birlikte İstanbul Hükûmetini de davet etmişlerdi. Osmanlı Hükûmetinin daveti kabul etmesi ve konferansa katılma arzusu Millî Mücadele'nin ruhuna aykırıydı. Bu durumun önüne geçilmesi amacıyla TBMM'de 1 Kasım 1922'de kabul edilen bir kanunla, halifelik ve saltanat birbirinden ayrılarak saltanat kaldırıldı. 17 Kasım 1922'de son padişah Mehmet Vahdettin bir İngiliz gemisi ile İstanbul'dan ayrıldı.

Sözü edilen gelişmelerin sonucunda,

- I. Millî egemenlik ilkesinin güçlenmesi,
- II. Laiklik yolunda bir adım atılması,
- III. Anayasal yönetime geçiş sağlanması

durumlarından hangilerinin ortaya çıktığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

13.

1921 ANAYASASI	1924 ANAYASASI
Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir.	Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir.
Yasama ve yürütme erkleri Büyük Millet Meclisince kullanılır.	Türkiye Devleti bir cumhuriyettir.
Türkiye Devleti, Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur ve hükûmeti "Büyük Millet Meclisi Hükûmeti" unvanını taşır.	Yasama yetkisi TBMM, yürütme yetkisi Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu, yargı yetkisi ise bağımsız mahkemeler tarafından yerine getirilir.
Meclis başkanı hükûmetin de başkanıdır.	Hükûmetin başkanı başbakandır.
Bakanlar Kurulu, meclis içindeki milletvekilleri arasında oylanarak tek tek seçilir.	Bakanlar Kurulu, başbakan tarafından liste usulü ile belirlenir.

Verilen özellikler karşılaştırıldığında 1924 Anayasası'nın kabulü ile aşağıdakilerden hangisinin meydana geldiği söylenemez?

- A) Kabine sistemine geçiş sağlanması
- B) Güçler ayrılığı esasının benimsenmesi
- C) TBMM'nin olağanüstü yetkilerle çalışması
- D) Devletin yönetim sistemine Anayasa'da resmen yer verilmesi

14. Türk Medeni Kanunu'nun kabulüyle birlikte Türk kadınının elde ettiği haklardan bazıları aşağıdaki gibidir:

- Din, dil, ırk ve cinsiyet gözetmeksizin bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının kanun önünde eşit olduğu kabul edildi.
- Türk kadını çeşitli mesleklerde çalışma hakkı kazandı.
- Tek eşle evlilik kuralı getirildi.
- Kadınlara da boşanma hakkı verildi.
- Evliliğin resmî nikâh memuru huzurunda yapılması kabul edildi.
- Kadınlara mirastan eşit pay alma hakkı tanındı.

Buna göre Türk Medeni Kanunu'nun kabulünün sonucunda,

- I. Siyasi,
- II. Ekonomik,
- III. Hukuki,

alanların hangilerinde eşitliğin sağlandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

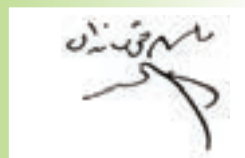
7.

	Takvim 	Saat 	Rakamlar 12345 67890	Ağırlık Ölçü Birimleri 	Uzunluk Ölçü Birimleri
Osmanlı Devleti'nde	• Hicri • Rumi	Güneşin batışına göre ayarlanan alaturka saat	Arap rakamları	• Okka • Dirhem	• Arşın • Kulaç • Endaze
Türkiye Cumhuriyeti'nde	Miladi takvim (1 Ocak 1926)	Uluslararası saat (1 Ocak 1926)	Uluslararası rakamlar (1 Haziran 1928)	Kilogram (26 Mart 1931)	Metre (26 Mart 1931)

Türkiye Cumhuriyeti'nde tabloda gösterilen yenilik hareketlerinin aşağıdaki amaçlardan hangisine yönelik olduğu söylenemez?

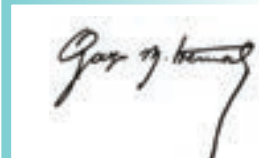
- A) Batılı devletlerle ekonomik ilişkileri geliştirme
- B) Ülke içinde üretimi artırarak dışa bağımlılığı azaltma
- C) Ülke içindeki uygulamalarda birlik sağlama
- D) Uluslararası alanda kabul gören takvim, saat ve ölçü birimlerini kullanma

8. Aşağıda, Atatürk'ün tarihsel süreçte kullandığı bazı imzalar gösterilmiştir.

(Başkumandan M K)

1921

1928

1934

Buna göre Atatürk'ün kullandığı imzalarda zaman içinde değişim yaşanmasında,

- I. Harf Devrimi'nin yapılması,
- II. Lakap ve Unvanların Kaldırılmasına Dair Kanun'un çıkarılması,
- III. Soyadı Kanunu'nun kabul edilmesi

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

12.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR				
Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesi	Harf İnkılabı'nın gerçekleştirilmesi	Millet Mekteplerinin açılması	Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumunun açılması	Üniversite Reformu'nun hayata geçirilmesi

Atatürk Dönemi'nde eğitim ve kültür alanında yapılan bu inkılaplar,

- I. Halkçılık,
- II. Milliyetçilik,
- III. Laiklik

ilkelerinden hangileriyle ilişkilendirilebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

13.

Hafta Tatilinin Değişmesi

Osmanlı Devleti'nde başlangıçta bütün çalışanların uyduğu genel bir hafta tatili yoktu. Değişik zamanlarda bazen Cuma, bazen Pazartesi, bazen Perşembe ve Salı günlerinde tatil yapılıyordu. 1820'lerde tatil günleri Pazartesi ve Perşembe günleri iken 17 Ocak 1842 tarihli "irade" ile hafta tatili Perşembe gününden Cuma gününe alındı. Cuma günü yalnız resmî devlet dairelerinde çalışan Müslümanlar için hafta tatili olarak kabul edilmişti. Bu arada Hristiyan memurlar Pazar günü, Museviler ise Cumartesi günü tatil yapıyordu. Cumhuriyetin ilanından sonra TBMM'de 2 Ocak 1924 tarihinde çıkarılan kanunla Cuma günü resmen hafta tatili olarak kabul edildi. Hafta Tatili Kanunu 1935'te yapılan değişikliğe kadar yürürlükte kaldı. 27 Mayıs 1935 tarihinde Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkındaki Kanun'un oy birliğiyle kabul edilmesiyle hafta tatili Cuma gününden Pazar gününe alındı.

–İslam Ansiklopedisi, Hafta Tatili, C.15, s.130-132. (Düzenlenmiştir.)

Türkiye Cumhuriyeti'nde sözü edilen bu değişimin,

- I. Laik devlet yapısının güç kazanması,
- II. Yabancı devletlerle ekonomik ilişkilerde uyum sağlanması,
- III. Ülke içinde birlik ve beraberliğin kuvvetlenmesi

gelişmelerinden hangilerini beraberinde getirdiği söylenebilir?

- A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) I, II ve III

6.

Soru	Cevap
Türkiye'nin yabancı okullarla ilgili aldığı kararlara ve düzenlemelere en çok hangi ülke tepki göstermiştir?	
Türkiye, nüfus mübadelesi konusunda hangi ülke ile sorun yaşamıştır?	
Sadabat Paktı ve Balkan Antantı'nın imzalanmasına hangi ülke öncülük etmiştir?	
Zengin enerji yataklarına sahip olan Musul'u bırakmak istemediği için Türkiye ile sorun yaşayan ülke hangisidir?	

Verilen sorulardan hareketle cevap kısmına aşağıdaki ülkelerden hangisinin adının yazılması **doğru olmaz**?

A) Sovyet Rusya

B) Yunanistan

C) İngiltere

D) Fransa

7.

Mustafa Kemal Atatürk'e Göre Millî Dış Politikanın Esasları

"Millî sınırlarımız içinde, her şeyden önce kendi kuvvetimize dayanıp varlığımızı koruyarak millet ve memleketin gerçek mutluluğu ve kalkınmasına çalışmak... Rastgele, bitmeyen emeller peşinde milleti uğraştırmamak, zarara uğratmamak... Medeni dünyadan, medeni ve insanca muameleyi ve karşılıklı dostluğu beklemektir."

"Bizim açıklık ve uygulanabilir gördüğümüz siyaset millî siyasettir. Dünyanın bugünkü genel şartları ve asırların beyinlerde ve karakterlerde biriktirdiği gerçekler karşısında hayalperest olmak kadar büyük hata olamaz. Tarihin ifadesi budur. İlmin, aklın, mantığın ifadesi böyledir. Milletimizin güçlü, mutlu ve güvenlik içinde yaşayabilmesi için, devletin tamamen millî bir siyaset izlemesi ve bu siyasetin bünyemize tamamen uygun ve dayalı olması lazımdır."

Atatürk'ün bu sözlerinde Türk dış politikasının dayandığı,

- I. Gerçekçilik,
- II. Mütekabiliyet,
- III. Millî menfaatleri esas alma

esaslarından hangilerinin vurgulandığı söylenebilir?

A) Yalnız II

B) I ve II

C) I ve III

D) I, II ve III

8. ve 9. soruları aşağıdaki bilgilerden yararlanarak yanıtlayınız.

Atatürk Dönemi Türk Dış Politikasında Meydana Gelen Gelişmeler			
Yabancı Okullar Sorunu	Musul Meselesi	Balkan Antantı	Montrö Boğazlar Sözleşmesi
Lozan Antlaşması sonrasında Türkiye yabancı okullarla ilgili yasal düzenlemeler yaptı. Çıkarılan "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" ile yabancı okulların ayrıcalıklarına son verilerek bu okullar Millî Eğitim Bakanlığına bağlandı. Türkiye'nin bu tutumu bunca zamandır serbest hareket etmeye alışmış bazı yabancı okulları rahatsız ettiyse de Türkiye kararlarının arkasında durdu. Kurallara uyan yabancı okullar faaliyetlerine Türk Hükümetinin kontrolünde devam ederken aykırı hareket eden okullar kapatıldı.	Lozan Konferansı sonrasında Türkiye ile İngiltere arasında, 19 Mayıs 1924'te İstanbul'da başlayan görüşmelerden bir sonuç çıkmadı. Bunun üzerine sorun, İngilizler tarafından Milletler Cemiyetine götürüldü. Milletler Cemiyeti, Musul'un İngiliz mandası altındaki Irak'a verilmesini kararlaştırdı. Türkiye bu kararı kabul etmek istemese de o günlerde meydana gelen Şeyh Said Ayaklanması nedeniyle zor durumda olduğu için İngiltere ile 1926 yılında Ankara Antlaşması'nı imzaladı ve bu antlaşmayla günümüz Türkiye-Irak sınırı Musul dışarıda kalacak şekilde çizildi.	Almanya ve İtalya'nın, yaklaşan II. Dünya Savaşı öncesinde benimsedikleri yayılmacı politika ve Bulgaristan'ın sınırlarını yeniden düzenlemek istemesi Balkanlarda barışı tehdit ediyordu. Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya bu tehditle karşılık sınırlarını güvenceye almak için 9 Şubat 1934'te bir savunma antlaşması olan Balkan Antantı'nı imzaladı.	Almanya ve İtalya'nın, Akdeniz ve Orta Doğu üzerinde saldırgan bir politika takip etmesi, diğer bölge ülkeleriyle birlikte Türkiye'yi de tedirgin etti. Türkiye, ortaya çıkan bu durum karşısında Lozan Antlaşması'nın Boğazlarla ilgili hükümlerinin yenilenmesi için Milletler Cemiyetine başvurdu. İsviçre'nin Montrö kentinde Boğazlarla ilgili kararları görüşmek üzere bir konferans toplandı. Konferansın sonunda, bugün hâlâ geçerliliğini koruyan Montrö Boğazlar Sözleşmesi imzalanarak Boğazların yönetimi Türkiye'ye bırakıldı.

8. Türk dış politikasında yaşanan bu gelişmelerin hangisinde Türkiye'nin tek başına hareket ederek diğer devletlerden bağımsız bir karar aldığı söylenebilir?

- A) Yabancı okullar sorunu
B) Musul meselesi
C) Balkan Antantı
D) Montrö Boğazlar Sözleşmesi

9. Verilen bilgilerden hareketle,

- Musul meselesinde Milletler Cemiyetinin Türkiye'nin aleyhine olacak bir karara imza attığı,
- Lozan'da tam çözümlenemeyen Boğazlar meselesinin Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin imzalanmasıyla Türkiye'nin lehine çözümlendiği,
- Türkiye'nin, batısındaki tüm komşularıyla oluşturduğu Balkan Antantı'yla bölgesel bir iş birliğini amaçladığı

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

10.

"Milletimizin siyasi, sosyal hayatında, milletimizin fikri terbiyesinde de rehberimiz, ilim ve fen olacaktır."

"Bugünkü Türk milleti, varlığı için bugünkü yurdundan memnundur."

"Hayalî dış siyasetler peşinde dolaşanlar, dayanak noktalarını kendiliğinden kaybederler."

"Yurtta barış, dünyada barış."

Atatürk'e ait bu ifadeler Türk dış politikasının aşağıdaki temel ilkelerinden hangisiyle ilişkilendirilemez?

- A) Millî sınırlarımız içinde kalmak
- B) Millî politikayı yürütürken her zaman iç politikayı esas almak
- C) Dış politikada ve diplomaside bilim ve teknolojiyi rehber edinmek
- D) Milletlerarası ilişkilerde karşılıklı eşitliğe dayanan ilişkiler, dostluklar ve ittifaklar kurmak

11.

**Lozan
Görüşmelerinde
Musul Sorunu**

Musul sorunu Lozan Konferansı'nda sert tartışmalara neden olmuş ancak bir çözüme kavuşturulamamıştı. Tartışmaların uzaması ve barışın tehlikeye düşmesi üzerine de sorunun Türkiye ve İngiltere arasında daha sonra yapılacak ikili görüşmelerle çözülmesi kararlaştırılmıştı. Buna göre Türkiye ve İngiltere dokuz ay içinde bir antlaşmaya varacak, bu olmadığı takdirde sorun Milletler Cemiyeti tarafından çözülecekti.

**Lozan
Antlaşması'ndan
sonra Musul
Sorunu**

Lozan Antlaşması'nın imzalanmasından sonra İstanbul'da yeniden başlayan Musul görüşmelerinde Türkiye, bölgenin geleceğinin yapılacak bir halk oylaması ile belirlenmesini teklif etti. İngiltere ise meseleyi Milletler Cemiyetine götürmek istediğinden bu teklifi reddedip uzlaşmaz bir tutum içine girdi. Böylece sonuçsuz kalan görüşmelerin ardından Musul sorunu Lozan Antlaşması'nın ilgili hükmü gereği Milletler Cemiyetine taşındı. Milletler Cemiyeti de Musul'un İngiltere mandası altındaki Irak'a bırakılmasına karar verdi. Bunun üzerine Türkiye, Musul'u güç kullanarak almaktan başka çaresi kalmadığını görerek savaş hazırlıklarına başladı. Ancak tam bu sırada doğuda çıkan Şeyh Said İsyanı harekete geçilmesini engelledi. İsyanın bastırılmasına ve ülke içinde düzenin yeniden sağlanmasına öncelik veren Türkiye, İngiltere ile anlaşmak zorunda kaldı. 5 Haziran 1926'da iki devlet arasında yapılan Ankara Antlaşması'yla Musul Irak'ta kalacak şekilde bugünkü Türkiye-Irak sınırı çizildi.

Verilen bilgilere bakılarak Musul sorununun çözümünde yaşananlarla ilgili,

- I. İç politikada yaşanan gelişmelerin dış politikayı etkilediği,
- II. Milletler Cemiyetinin, İngiltere'nin çıkarları doğrultusunda hareket ettiği,
- III. Türkiye'nin uluslararası hukuka bağlı kaldığı

Çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

12. Lozan Barış Görüşmelerinde “İstanbul’da yaşayan Rumlar ile Batı Trakya’da yaşayan Türkler dışında, Anadolu’daki ve Doğu Trakya’daki Rumlar ile Yunanistan’daki Türkler karşılıklı olarak yer değiştirecektir.” şeklinde bir karar alınmıştı. Yunan Hükûmeti, İstanbul’da daha fazla Rum bırakmak için Mondros Ateşkes Antlaşması’ndan önce gelenleri ve etabli (yerleşmiş) olmayanları da bu sayıya dâhil etmeye çalışıyordu. Bu görüş Türkiye tarafından kabul edilmeyince iki ülke arasında politik görüş ayrılığı yaşandı. Daha sonra Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan ikili görüşmeler sonucunda, Yunan Başbakanı Venizelos ile Türkiye adına Başbakan İsmet İnönü arasında 10 Haziran 1930’da Nüfus Değişim Antlaşması imzalandı.

Bu antlaşmanın şartlarından bazıları şu şekildedir:

- Yerleşme ve doğum tarihine bakılmaksızın İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada’da yaşayan Rumlar göç etmeyecek,
- Batı Trakya’da yaşayan Türkler yerlerinde kalacak,
- İstanbul dışında Anadolu’nun çeşitli yerlerinde yaşayan Rumlar ile Yunanistan’ın çeşitli yerlerinde yaşayan Türkler ise karşılıklı olarak yer değiştireceklerdir.

Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan Nüfus Değişimi Antlaşması’nda yer alan hükümlerin,

- Anadolu’daki Türk nüfusunu azaltma,
- Türkiye’nin ulus devlet niteliğini kuvvetlendirme,
- Dış politikada karşılıklılık ilkesine uygun hareket etme

durumlarından hangilerine yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) II ve III

13.

Atatürk 1936 yılında Fransız Büyükelçisi’ne bir sohbet sırasında söylemiştir:

“Ben toprak büyütme dileklisi değilim; barış bozma alışkanlığım yoktur; ancak antlaşmaya dayanan hakkımızın isteyicisiyim. Onu almasam, edemem. Büyük Meclisin kürsüsünden milletime söz verdim: Hatay’ı alacağım! Milletim benim dediğime inanır. Sözümü yerine getirmezsem onun huzuruna çıkamam, yerimde kalamam. Ben şimdiye kadar yenilmedim, yenilemem; yenilirsem bir dakika yaşayamam. Bunu bilerek ve sözümü kesinlikle yerine getireceğimi düşünerek benim dostluğumu lütfen bildiriniz ve doğrulayınız, Ekselans Büyükelçi...”

Ruşen Eşref Ünaydın, Atatürk Tarih ve Dil Kurumları-Hatıralar, s.5-6

Bu sözlerinden hareketle Atatürk’ün Hatay konusunda takip ettiği politika hakkında,

- Milliyetçi,
- Kararlı,
- Uzlaşmacı

nitelendirmelerinden hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II D) I, II ve III

13. Aşağıda, II. Dünya Savaşı'nın başladığını ifade eden bir gazete haberine yer verilmiştir.

Bu gazete haberinden yola çıkılarak,

- I. İngiltere ve Fransa'nın ordularını savaşa hazır hâle getirme çabası içinde bulundukları,
- II. İngiltere ve Fransa'nın; Almanya'nın yayılmacı politikasından rahatsızlık duydukları,
- III. Savaşın kısa sürede kıtalar arası bir mücadele hâline geldiği

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

14. II. Dünya Savaşı sırasında Türk dış politikasının hedefi, savaşa katılmadan Türkiye'nin toprak bütünlüğünü korumak oldu. Türk politikasının yönünü çizenler, yabancı askerleri Türk sınırlarından uzak tutarken, Türk askerlerini de yabancı sınırlardan uzakta tutmaya yönelmiş bir tarafsızlık siyaseti izlediler. Türkiye Cumhuriyeti'ni yönetenler, ne bir karış toprak vermeyi, ne de bir karış daha toprak edinmeyi düşünüyordu. Türkiye'yi savaşa sürükleyecek serüvenci bir politika izlememiş, bunun yerine, bir "Müttefik" ya da "Mihver" zaferine karşı ağırlıklı olarak Türkiye'nin güvenliğini sağlamayı uygun bulmuşlardı. Buna karşılık hem Müttefik hem de Mihver Bloku Türkiye'yi II. Dünya Savaşı'nda kendi yanlarında görmek istemişler ve Türkiye'ye bu yönde baskı uygulamışlardır. Bu baskı 1939-1942 yılları arasında daha çok Mihver Devletlerden gelirken 1943-1945 yılları arasında ise ABD, İngiltere ve Sovyetler Birliği Türkiye üzerinde baskı kurmuştur.

II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'nin Müttefik ve Mihver bloklarının baskısına uğramasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Stratejik öneme sahip bir konumda olması
- B) Ekonomik açıdan güçlü olması
- C) Birleşmiş Milletlerin üyesi olması
- D) Askerî malzeme ve teçhizatının tam olması